

O GRANICAMA U SJEVERNOM JADRANU (1948.-2009.) s posebnim osvrtom na kronološki kartografski prikaz

Dr.sc. ZVONKO GRŽETIĆ*

Prof.dr.sc. VESNA BARIĆ PUNDA**

VALERIJA FILIPOVIĆ, dipl.ing.***

UDK 341.222 (262.3)(“1948-2009”)

528.9 : 912.43] (497.4/.5)(“1948-2009”)

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 19.5.2010.

Prihvaćeno za tisak: 16.6.2010.

Morske granice mogu biti granice pojedinih morskih prostora država ili crte razgraničenja morskih i podmorskih prostora između država, kada se obale država nastavljaju jedna na drugu ili leže sučelice.

U ovome se radu analiziraju sve granice u sjevernom Jadranu, dakle granice pojedinih morskih i podmorskih prostora obalnih država, granice morskih područja između država te posebice sporna pitanja razgraničenja između Hrvatske i Slovenije koje su započele pregovore neposredno nakon osamostaljenja, ali još uvijek nisu postigle konačno rješenje.

Istraživanje polazi od 1948., kada je donijet prvi jugoslavenski propis, Zakon o obalnom moru Federativne Narodne Republike Jugoslavije, kojim su prvi puta povučene ravne polazne crte duž hrvatskoga dijela Jadranskog mora (čl.3.) i određena širina teritorijalnoga mora bivše države od 6 milja (čl. 5.), i završava s 2009., donošenjem službenog e-Atlasa okolja Slovenije u kojemu je slovenska granica na moru (vanjska granica teritorijalnoga mora) ucrtana ispred hrvatske obale. Kronološki je dat kartografski prikaz svih granica pojedinih morskih područja obalnih država u sjevernom Jadranu, utvrđene (povučene) granice morskih i pod-

* Dr.sc. Zvonko Gržetić, ravnatelj Hrvatskog hidrografskog instituta u Splitu, Zrinsko-Frankopanska 161, 21000 Split.

** Dr.sc. Vesna Barić Punda, redovita profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Domovinskog rata 8, 21000 Split; e-mail: vesnapu@pravst.hr.

*** Valerija Filipović, dipl.ing. geodezije, glavna redaktorica pomorskih karata, Kartografski odjel Hrvatskog hidrografskog instituta u Splitu, Zrinsko-Frankopanska 161, 21000 Split; e-mail: valerija.filipovic@hhi.hr.

morskih prostora između tih država, stajališta Hrvatske i Slovenije o spornom razgraničenju te karte njihovih jednostranih akata.

Ključne riječi: *granice na moru, sjeverni Jadran, obalne države, pravo mora, karte.*

1. Ravne polazne crte duž obale bivše države prvi puta su utvrđene (povučene) čl. 3. *Zakona o obalnom moru Federativne Narodne Republike Jugoslavije* iz 1948. (u daljnjem tekstu: *Zakon iz 1948.*).¹ *Zakon* je prestao važiti stupanjem na snagu *Zakona o obalnom moru, vanjskom morskom pojasu i epikontinentalnom pojasu Jugoslavije* iz 1965. (u daljnjem tekstu: *Zakon iz 1965.*).² Ravne polazne crte bivše SFRJ mijenjane su (dopunjene) 1979. *Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obalnom moru, vanjskom morskom pojasu i epikontinentalnom pojasu Jugoslavije* povlačenjem ravne polazne crte *rt Mendra – rt Platomuni* uz crnogorsku obalu.³ Ravne polazne crte duž hrvatske obale povučene zakonima bivše države prenesene su u *Pomorski zakonik Republike Hrvatske* iz 1994.⁴

Za sjeverni Jadran značajne su ravne polazne crte iz st. 2. toč. c) čl. 11. *Zakona iz 1965.*: *rt Kastanjija – otok Altiež – pličina Mramori – hrid Sv. Ivan na Pučini – otok Grunj – pličina Albanež – rt Margarina (otok Susak) – hrid Masarine.*

Zakon iz 1948. određena je širina teritorijalnog mora od 6 nautičkih milja (čl. 5).⁵ Člankom 11. *Zakona iz 1965.* teritorijalno more bivše Jugoslavije prošireno je na 10 milja.⁶

¹ Stupio je na snagu 8. prosinca 1948. *Službeni list FNRJ*, 106/1948.

² *Službeni list SFRJ*, br. 22/65.

³ *Službeni list SFRJ*, br. 13/79.

⁴ *Narodne novine*, br. 17/94., 74/94., 43/96. Prestao je važiti stupanjem na snagu *Pomorskog zakonika* iz 2004. Vidi tekst: *Narodne novine*, br. 181/04.

⁵ Milja (*lat. Mille-tisuća*) potječe od Rimljana i označavala je 1000 dvostrukih koraka rimskog vojnika. Najčešće se upotrebljava termin *morska* ili *nautička milja*. To je dužina luka jedne meridijanske minute na srednjoj geografskoj širini. Od 1929. usvojena je duljina milje od 1852 metra.

⁶ Jugoslavija je neko vrijeme bila jedina država u svijetu sa širinom teritorijalnog mora od 10 milja. Vidi: D. Rudolf, *Međunarodno pravo mora*, Zagreb, 1985., str. 84.

Karta 1. Ravnne polazne crte i širina teritorijalnoga mora SFR Jugoslavije, 1965.

2. Epikontinentski pojas između Italije i bivše Jugoslavije razgraničen je *Sporazumom između Vlade SFR Jugoslavije i Vlade Republike Italije o razgraničenju epikontinentskog pojasa između dvije zemlje* (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 1968.) potpisanim 8. siječnja 1968. u Rimu.⁷ Temeljio se na primjeni načela crte sredine i na pravilu da svaki otok ima svoj epikontinentski pojas u skladu s čl. 1.b) *Konvencije o epikontinentskom pojasu iz 1958.*, s tim što crta sredine nije predstavljala ekvidistanciju između polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, već ekvidistanciju najbližih točaka na obali kopna i otoka. Talijanska delegacija nije pristajala da se crta sredine određuje od polaznih crta (*base lines*) ne želeći na taj način priznati jugoslavensku polaznu crtu i teritorijalno more kako su određeni Zakonom iz 1965. Svojim krajevima crta razgraničenja (polazi od sjeverozapada prema jugoistoku) ne dodiruje obalu. Sastoji se od određenih točaka međusobno povezanih crtama (čl. 1.). Te točke i crte unesene su u pomorske karte ugovornih strana i čine sastavni dio Sporazuma. Navedene su 43 točke čiji je broj arbitraran (mogao je biti i veći, ali to ne bi bitno mijenjalo crtu).⁸

Sporazum o razgraničenju epikontinentskih pojaseva bivše Jugoslavije i Italije ne proteže se na Sloveniju, jer Slovenija nema obalu na koju bi se nastavljalo podmorje (epikontinentski pojas) kao njezin prirodni produžetak. Slovensko teritorijalno more (uključujući podmorje toga mora) zatvoreno je teritorijalnim morima Hrvatske i Italije. Slovenija je zbog toga u skupini država u geografski nepovoljnome položaju (poput Bosne i Hercegovine, Iraka, Singapura i dr.).

⁷ Stupio je na snagu 21. siječnja 1970. Vidi tekst: *Službeni list SFRJ, Međunarodni ugovori i drugi sporazumi*, br. 28/1970. Hrvatska je stranka Sporazuma temeljem sukcesije.

⁸ Vidi pobliže: V. Barić Punda, D. Rudolf ml., *Pravo mora - dokumenti, mišljenja znanstvenika, komentari*, Split, 2007., str. 423-427.

Karta 2. Razgraničenje epikontinentskoga pojasa u sjevernom dijelu Jadrana prema Sporazumu iz 1968.

3. Širina teritorijalnoga mora Italije na temelju plovidbenog zakona iz 1942. iznosila je 6 milja.⁹ Novelom od 14. kolovoza 1974. širina je udvostručena i iznosi 12 milja.¹⁰ U to vrijeme Jugoslavija je imala širinu teritorijalnoga mora 10 milja. Širina teritorijalnog mora Albanije prema zakonu o granicama iz 1970. iznosila je 12 milja, a dekretom br. 5384 od 23. veljače 1976. proglašena je širina od 15 milja.¹¹

⁹ Codice della navigazione, approvato con Regio Decreto 30 marzo 1942., *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* n. 93 del 18 aprile 1942.

¹⁰ Legge 14 agosto 1974., *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* n. 218 del 21 agosto 1974.

¹¹ Albania, Decree No. 4650 of 9 March 1970 on the boundary of the People's Republic of Albania, as amended in 1976, Art. 1, UN Legislative Series, *National Legislation and Treaties relating to the Law of the Sea, Doc. ST/LEG/SER..B/19*, New York, 1980, p.3.

Karta 3. Širina teritorijalnoga mora Italije od 12 milja, 1974.

4. Granica u Tršćanskom zaljevu između bivše Jugoslavije i Italije utvrđena je *Osimskim sporazumima* (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 1975.) 10. studenoga 1975.¹² Ratifikacijske isprave razmijenjene su 2. travnja 1977. u Beogradu. Morska granična crta polazi od glavnog znaka u uvali Sv. Jernej koji se nalazi na desnoj obali rijeke Sv. Jernej, na njezinu utoku na slovensko-talijanskoj granici, a završava na hrvatsko-talijanskoj granici na izlasku iz Tršćanskog zaljeva, kod točke gdje širina mora prelazi 24 milje. To je poligonalna crta (lomi se na tri točke) ukupne duljine 25.7 milja. Ravna crta između točke 2 i 3 te 3 i 4 lagano je modificirana crta ekvidistancije. Jugoslavija je priznala talijanske ravne polazne crte (od kojih se mjeri teritorijalno more) povučene 1974. usuprot međunarodnome pravu, jer ne povezuju niz (lanac) otoka (zbog povučenih ravnih polaznih crta duž istočne talijanske obale bivša Jugoslavija nije prosvjedovala). Granična crta između točke 4 i 5 crta je jednake udaljenosti od jedne i druge obale. Crta između točke 3 i 4, ukupno duga 14.4. milje, djelomično je hrvatsko-talijanska granica, drugim dijelom je granica između Slovenije i Italije.¹³

Hrvatska i Slovenija su, kao sljednice bivše Jugoslavije naslijedile tu morsku granicu. U čl. 5. *Ustavne odluke o suverenosti i neovisnosti Republike Hrvatske* (25. lipnja 1991.) napisano je da su granice novonastale države međunarodno priznate državne granice SFR Jugoslavije u dijelu koji se odnosi na Republiku Hrvatsku. Slično je sadržano i u čl. 2. *Osnovne ustavne povelje o neovisnosti i suverenitetu Republike Slovenije* (25. lipnja 1991.). Budući da još nije povučena morska granica između Hrvatske i Slovenije, valja uzeti da je, dok se ne postigne definitivno hrvatsko-slovensko razgraničenje, točka na bivšoj jugoslavensko-talijanskoj granici na koju izbija crta sredine, povučena iz Savudrijske vale, ujedno tromeđa, tj. točka na kojoj se sastaju hrvatsko-slovensko-talijanska granica. Od te točke na jug izravna je hrvatsko-talijanska granica koja razdvaja teritorijalna mora dviju država. To je u skladu s čl. 15. *Konvencije UN-a o pravu mora (1982.)*¹⁴ i čl. 12. *Ženevske konvencije o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu (1958.)* o *de facto* granici (crti razdvajanja) dok se ne postigne konačno razgraničenje.

¹² Vidi: Ugovor između SFRJ i Republike Italije, prilozi III i IV, *Službeni list SFRJ, Dodatak*, br.1/1977.; Č. Kolenc (gl. ur.), *Osimski sporazumi*, Koper, 1977.
http://untreaty.un.org/unts/60001_120000/23/11/00044505.pdf

¹³ D. Rudolf, ml., *Morske granice Republike Hrvatske s posebnim osvrtom na odnose i granice u Jadranskom moru od dolaska Hrvata do danas* (doktorska disertacija), Split, 2003., str. 277.

¹⁴ Čl. 15. glasi:

Kad obale dviju država leže sučelice ili međusobno graniče, nijedna od tih dviju država nije ovlaštena, ako među njima nema suprotnog sporazuma, proširiti svoje teritorijalno more preko crte sredine, kojoj je svaka točka jednako udaljena od najbližih točaka polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora svake od tih dviju država.

Zbog pogrešnog slovenskog navođenja točaka iz ovoga Sporazuma, u kasnijim dokumentima, *Beloj knjizi o meji* iz 2006. i *e-Atlasu okolja Slovenije* iz 2009., valja podsjetiti na njihovu točno navođenje, kako slijedi:

Petak, 11. ožujka 1977. MEĐUNARODNI UGOVORI Broj 1 — Strana 59

rive droite du ruisseau Sv. Jernej, à son embouchure, aux coordonnées planes dans les deux systèmes:

$x = 5050841,73$ yougoslaves $x = 5049835,77$ italiennes
 $y = 5400753,47$ yougoslaves $y = 2420416,72$ italiennes

et est déterminée par les arcs de cercle maximum reliant les points suivants:

rijeke Sv. Jernej, na njezinom utoku, s ravnim koordinatama u dva sistema:

$x = 5050841,73$ jugoslavenske $x = 5049835,77$ talijanske
 $y = 5400753,47$ jugoslavenske $y = 2420416,72$ talijanske

† određena je lukovima maksimalne kružnice koja povezuje ove točke:

Points	Carte N° 100-15 yougoslaves Coordonnées	Carte N° 39 italiennes Coordonnées	Točke	Jugoslavenske koordinate Karta br. 100-15	Talijanske koordinate Karta br. 39
1	Lat. 45° 35',70 N Long. 13° 43',40 E	Lat. 45° 35',65 N Long. 13° 43',15 E	1	Sir. 45°35',70 N Dulj. 13°43',40 E	Sir. 45°35',65 N Dulj. 13°43',15 E
2	Lat. 45° 35',95 N Long. 13° 43',00 E	Lat. 45° 35',90 N Long. 13° 42',75 E	2	Sir. 45°35',95 N Dulj. 13°43',00 E	Sir. 45°35',90 N Dulj. 13°42',75 E
3	Lat. 45° 37',91 N Long. 13° 38',00 E	Lat. 45° 37',80 N Long. 13° 37',80 E	3	Sir. 45°37',91 N Dulj. 13°38',00 E	Sir. 45°37',80 N Dulj. 13°37',80 E
4	Lat. 45° 32',80 N Long. 13° 19',00 E	Lat. 45° 32',70 N Long. 13° 18',75 E	4	Sir. 45°32',80 N Dulj. 13°19',00 E	Sir. 45°32',70 N Dulj. 13°18',75 E
5	Lat. 45° 27',20 N Long. 13° 12',90 E	Lat. 45° 27',20 N Long. 13° 12',70 E	5	Sir. 45°27',20 N Dulj. 13°12',90 E	Sir. 45°27',20 N Dulj. 13°12',70 E

Les coordonnées susmentionnées sont représentées graphiquement sur la carte maritime yougoslave N° 100-15 de l'Institut Hydrographique de la Marine Militaire yougoslave, échelle 1:100.000, nouvelle édition juin 1971, réédition juillet 1974, mise à jour au Bulletin «Avis aux navigateurs» N° 22 de l'année 1974 et sur la carte italienne N° 39 de l'Institut Hydrographique de la Marine, échelle 1:100.000, 3ème édition, mars 1962, réédition juillet 1974, mise à jour au Bulletin «Avis aux navigateurs» N° 42 de l'année 1974.

Navedene koordinate grafički su uzete iz jugoslavenske pomorske karte br. 100-15 Hidrografskog instituta Jugoslavenske ratne mornarice, mjerila 1:100.000, novo izdanje u mjesecu lipnju 1971. godine, ponovno izdanje u mjesecu srpnju 1974. godine, objavljeno u Biltenu »Obavijest za pomorce«, br. 22, od 1974. godine, i iz talijanske karte br. 39 Hidrografskog instituta mornarice, mjerila 1:100.000, treće izdanje od mjeseca ožujka 1962, ponovno izdanje u mjesecu srpnju 1974, objavljeno u Biltenu »Obavijest za pomorce«, br. 42, od 1974. godine.

Koordinate točaka: 1, 2, 3, 4 i 5 preuzete iz Osimskog ugovora (1975):

Koordinate su grafički preuzete s jugoslavenske pomorske karte br. 100-15 <i>Hidrografskog instituta Jugoslavenske ratne mornarice</i> , novo izdanje u lipnju 1971., ponovno izdanje u srpnju 1974., objavljene u biltenu <i>Obavijest za pomorce br. 22, 1974.</i> , mjerila 1:100.000, na Besselovom 1841 elipsoidu		Koordinate su grafički preuzete s talijanske pomorske karte br. 39 u izdanju <i>Instituto Idrografico della Marina</i> , treće izdanje u ožujku 1962., ponovno izdanje u srpnju 1974., objavljeno u biltenu <i>Avviso ai Marittimi br. 42, 1974.</i> , mjerila 1:100.000, na Internacional 1924. elipsoidu		
Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)
1	45°35',70	13°43',40	45°35',65	13°43',15
2	45°35',95	13°43',00	45°35',90	13°42',75
3	45°37',91	13°38',00	45°37',80	13°37',80
4	45°32',80	13°19',00	45°32',70	13°18',75
5	45°27',20	13°12',90	45°27',20	13°12',70

Kako se standardizacijom u pomorstvu prelazi u datum: WGS 84 elipsoid, a isto tako i na elektroničku navigacijsku kartu (*ENC-Electronic Navigational Chart*) potrebno je koordinate iz Osimskog ugovora (1975.) ujednačiti. To je postignuto za koordinate epikontinentske granice u *Sporazumu o usklađivanju popisa koordinata navedenih Sporazumom između SFRJ i Italije o razgraničenju epikontinentskoga pojasa između dviju država (1968.)*. Sporazum o usklađivanju popisa tih koordinata stupio je na snagu 2. kolovoza 2005. i mijenja (ujednačava) koordinate u datum: WGS 84 od točke 1 do točke 42 u Sporazumu iz 1968. o granici epikontinentskog pojasa.

Kratki opis postupka:

Za prijelaz s Hermannskögel, Bessel 1841 u WGS 84 korišteni su sljedeći parametri:

datum: Hermannskögel

elipsoid: Bessel 1841:

$a = 6\,377\,397,15500$ m

$b = 6\,356\,078,96282$ m

$e^2 = 0,00667437223180$

$f^{-1} = 299,1528128000$

transformacija po Molodensky-om

parametri transformacije koje je objavila NIMA

$\Delta X = 682,000$ m

$\Delta Y = -203,000$ m

$\Delta Z = 480,000$ m

WGS84 elipsoid:

$$a = 6\,378\,137,00000 \text{ m}$$

$$b = 6\,356\,752,31425 \text{ m}$$

$$e^2 = 0,00669437999014$$

$$f^1 = 298,2572235630$$

1) Transformirane su koordinate na WGS 84 elipsoid:

Jugoslavenske koordinate Datum: Hermannskogel, Bessel 1841			Jugoslavenske koordinate transformirane u Datum: WGS84		
Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)	Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)
1	45° 35' 42"	13° 43' 24"	1_1	45° 35' 41"	13° 43' 07"
2	45° 35' 57"	13° 43' 00"	2_1	45° 35' 56"	13° 42' 43"
3	45° 37' 54",6	13° 38' 00"	3_1	45° 37' 53"	13° 37' 43"
4	45° 32' 48"	13° 19' 00"	4_1	45° 32' 47"	13° 18' 44"
5	45° 27' 12"	13° 12' 54"	5_1	45° 27' 11"	13° 12' 38"

Za prijelaz s Internacional 1924 u WGS 84 korišteni su sljedeći parametri:

datum: Rome 1940

elipsoid: Internacionalni 1924:

$$a = 6\,378\,388,00000 \text{ m}$$

$$b = 6\,356\,911,94613 \text{ m}$$

$$e^2 = 0,00672267002233$$

$$f^1 = 297,0000000000$$

transformacija po Molodensky-om

parametri transformacije koje je objavila NIMA:

$$\Delta X = -225,000 \text{ m}$$

$$\Delta Y = -65,000 \text{ m}$$

$$\Delta Z = 9,000 \text{ m}$$

WGS84 elipsoid:

$$a = 6\,378\,137,00000 \text{ m}$$

$$b = 6\,356\,752,31425 \text{ m}$$

$$e^2 = 0,00669437999014$$

$$f^1 = 298,2572235630$$

2) Transformirane su koordinate na WGS 84 elipsoid:

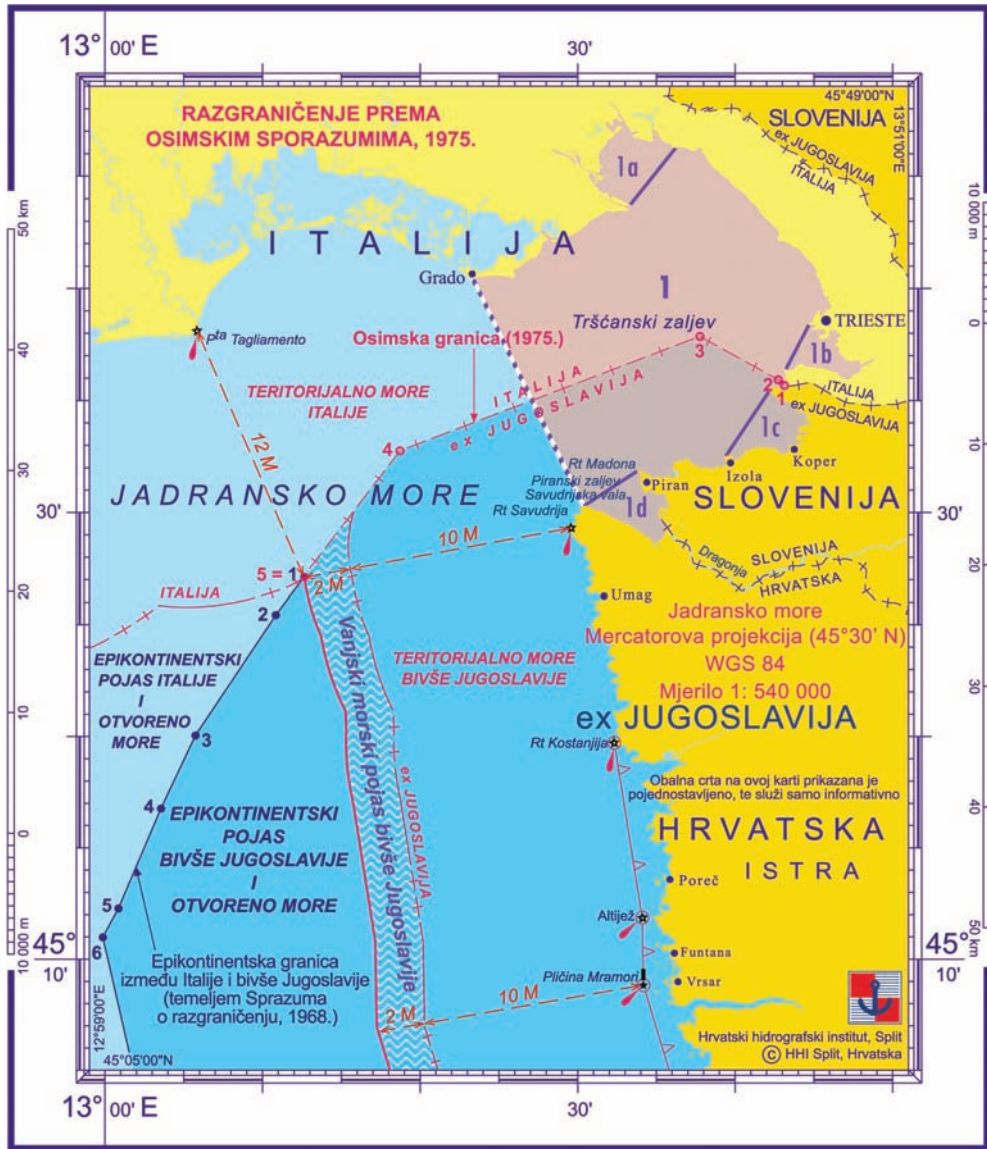
Talijanske koordinate Datum: Internacional 1924			Talijanske koordinate transformirane u Datum: WGS84		
Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)	Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)
1	45° 35' 39"	13° 43' 09"	1_2	45° 35' 42"	13° 43' 09"
2	45° 35' 54"	13° 42' 45"	2_2	45° 35' 57"	13° 42' 45"
3	45° 37' 48"	13° 37' 48"	3_2	45° 37' 51"	13° 37' 48"
4	45° 32' 42"	13° 18' 45"	4_2	45° 32' 45"	13° 18' 44"
5	45° 27' 12"	13° 12' 42"	5_2	45° 27' 15"	13° 12' 41"

1) Datum: WGS84			2) Datum: WGS84		
Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)	Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)
1_1	45° 35' 41"	13° 43' 07"	1_2	45° 35' 42"	13° 43' 09"
2_1	45° 35' 56"	13° 42' 43"	2_2	45° 35' 57"	13° 42' 45"
3_1	45° 37' 53"	13° 37' 43"	3_2	45° 37' 51"	13° 37' 48"
4_1	45° 32' 47"	13° 18' 44"	4_2	45° 32' 45"	13° 18' 44"
5_1	45° 27' 11"	13° 12' 38"	5_2	45° 27' 15"	13° 12' 41"

Ujednačene koordinate lomnih točaka crte razgraničenja teritorijalnih mora Republike Italije, s jedne strane, te djelomično Republike Hrvatske i Republike Slovenije s druge strane (*Osimski sporazum, 1975.*) dobivene srednjom vrijednošću (aritmetičkom sredinom) iz dvostrukih podataka transformacije koordinata sa 1) Bessel 1841 elipsoida i 2) International 1924 elipsoida na WGS84 elipsoid:

3) Srednja vrijednost koordinata osimske granice, 1975. $n_1 + n_2 / 2$ Datum: WGS84:		
Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)
1	45° 35' 41"	13° 43' 08"
2	45° 35' 56"	13° 42' 44"
3	45° 37' 52"	13° 37' 46"
4	45° 32' 46"	13° 18' 44"
5	45° 27' 13"	13° 12' 40"

Srednja vrijednost koordinate točke **5** identična je po koordinatama točki **1** epikontinentske granice između Italije i Hrvatske, 2005.

Karta 4. Razgraničenje prema *Osimskim sporazumima*, 10. studenog 1975.

*Tršćanski zaljev (Golfo di Trieste)*¹⁵ obuhvaća morsko područje sjeveroistočno od granične linije koja spaja luku Grado-sjeverni dio rta Savudrija (Rt Gornja Savudrija) i sadrži sljedeće cjeline:

1a *Tržiški zaljev (Baia di Panzano)*

1b *Miljski zaljev (Baia di Muggia)*

1c *Koparski zaljev (Koprski zaliv)*

1d *Piranski zaljev (Piranski zaliv) / Savudrijska vala*

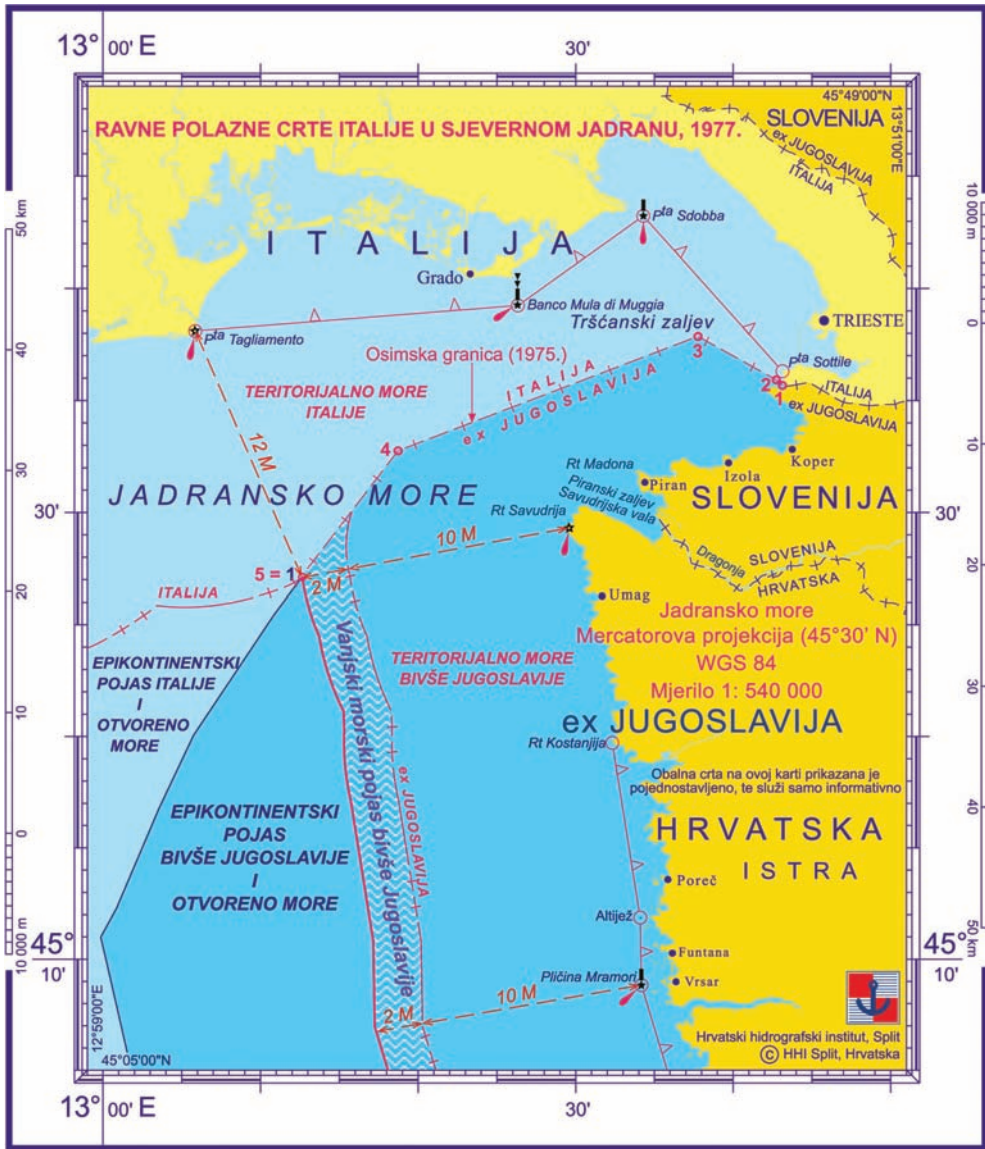
5. Dekretom predsjednika Republike, Italija je 26. travnja 1977. u Jadranskom moru povukla ravne polazne crte od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.¹⁶

Za sjeverni Jadran važne su sljedeće ravne polazne crte:

Punta Sottile – svjetionik *Punta Sdobba* - svjetionik *Banco Mula di Muggia* - *Punta Tagliamento*.

¹⁵ B. Vosila (gl. urednik), *Granice morskih predjela teritorijalnog mora SFRJ*, Hidrografski institut Jugoslavenske ratne mornarice, Split, 1976.

¹⁶ V. *Decreto del Presidente della Repubblica 26 aprile 1977, n. 816*. Norme regolamentari relative all'applicazione della Legge 8 dicembre 1961, n. 1658, con la quale è stata autorizzata l'adesione alla convezione sul mare territoriale e la zona contigua, adottata a Ginevra il 29 aprile 1958, ed è stata data esecuzione alla medesima, *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*, n. 305 del 9 novembre 1977.

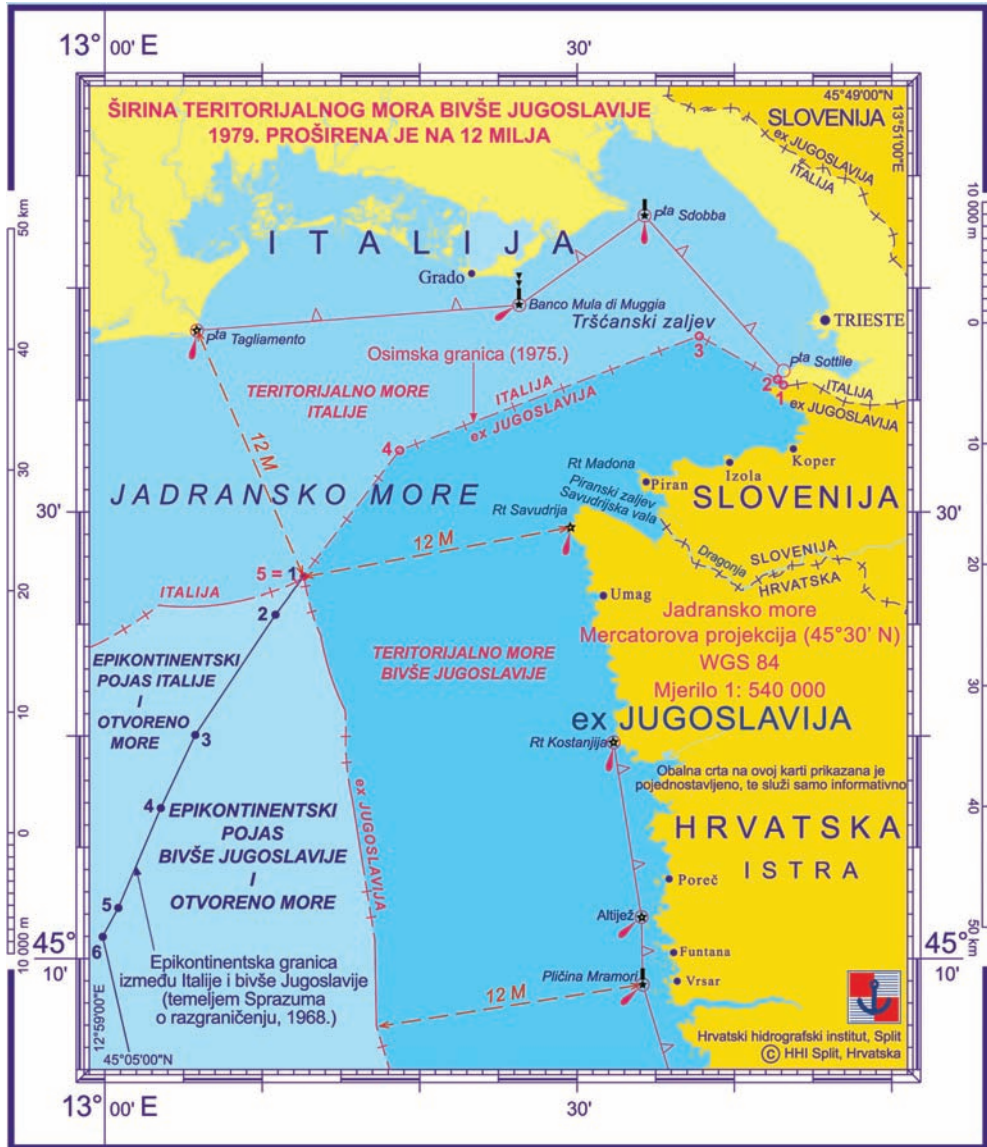

Karta 5. Ravne polazne crte Italije u sjevernom Jadranu povučene 26. travnja 1977.

6. Širina teritorijalnoga mora bivše Jugoslavije, čl. 5. *Zakona o izmjenama Zakona o obalnom moru, vanjskom morskom pojasu i epikontinentalnom pojasu Jugoslavije*, 7. svibnja 1979. proširena je na 12 milja.¹⁷ U cijelosti su brisani članci koji su se odnosili na vanjski morski pojas i time je on zapravo eliminiran iz pravnoga sustava Jugoslavije.¹⁸

¹⁷ *Službeni list SFRJ*, br. 13/79.

¹⁸ Više o tome: D. Rudolf, *o.c.*, str. 195-196.

Karta 6. Širina teritorijalnoga mora bivše Jugoslavije 1979. proširena je na 12 milja

7. Raspadom SFR Jugoslavije na obalama Jadrana su nastale nove obalne države, novi međunarodnopravni subjekti (bivše republike): Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora (Srbija i Makedonija su države bez morske obale). Kopnene granice između nekadašnjih jugoslavenskih republika postale su međunarodne granice, granice zaštićene međunarodnim pravom,¹⁹ a prvi je put trebalo utvrditi morske granice²⁰ tj. crte koje razdvajaju njihova morska područja, jer u bivšoj državi one nisu nikada bile utvrđene. Još uvijek obalne države nisu razgraničile svoje morske prostore.

Karta 7. SFR Jugoslavija prije raspada

¹⁹ Na to upućuje Mišljenje Badinterove komisije (*O međunarodnim granicama novih država*) od 11. siječnja 1992. Vidi tekst: V. Barić Punda, D. Rudolf ml., *o. c.*, str. 225-227.

²⁰ Granice na moru mogu biti državne granice (granice državne suverenosti), to jest granice ukupnosti vlasti jedne države na morskim prostorima (vanjska granica teritorijalnoga mora), ali i granice koje omeđuju i razgraničuju pojedine dijelove i pojase mora, morskoga dna i podzemlja u kojima obalna država nema suverenost već suverena prava ili jurisdikciju.

8. Hrvatska i Slovenija su pregovore o razgraničenju na moru započele neposredno nakon osamostaljenja dviju država (25. lipnja 1991.), a do danas morska granica nije određena. Dvije su države o tome imale različita stajališta.

Karta 8. Hrvatska i Slovenija proglašavaju samostalnost 25. lipnja 1991. Granica na moru između dviju država nikada nije bila utvrđena, za razliku od kopnene granice (granica između bivših federalnih jedinica-republika)

Prema stajalištu Republike Hrvatske iz 1991.-1993., crtu razgraničenja valja povući od sredine utoka prirodnoga korita rijeke Dragonje u morskome prostoru Savudrijske vale do granice teritorijalnih mora Hrvatske i Slovenije s teritorijalnim morem Italije. Povlačenjem *crte sredine* (ekvidistancije)²¹ između relativno malih površina teritorijalnih mora Hrvatske i Slovenije postigao bi se temeljni cilj svakog razgraničenja, pravičnost.

Karta 9. Razgraničenje morskoga područja Savudrijske vale/Piranskog zaljeva *crtom sredine/ekvidistancije* prema hrvatskome stajalištu 1991. – 1993.

²¹ Najčešće uporabljivana metoda bočnog razgraničenja teritorijalnih mora.

9. Stajalište Slovenije iz 1993. izraženo je u *Memorandumu o Piranskom zaljevu* koji je slovenski Parlament usvojio 7. travnja 1993.²² Temeljni stav proizlazi iz formulacije prema kojoj se Slovenija zauzima za očuvanje *cjelovitosti Piranskog zaljeva* pod njezinim suverenitetom i jurisdikcijom (hrvatska obala unutar Piranskoga zaljeva bila bi omeđena slovenskom granicom na moru) i za *izlaz na otvoreno more*. Zahtjev Slovenije da čitava Savudrijska vala bude pod njezinim suverenitetom bio bi jedinstven primjer u svijetu, kojega međunarodno pravo doista ne poznaje.²³

Memorandumom je također izraženo stajalište da Slovenija spada u skupinu tzv. *geografski zaklunutih država*²⁴ koje zbog geografskog položaja ne mogu proglasiti svoje isključive gospodarske pojase (Slovenija je 2006. ipak proglasila taj pojas).

²² Vidi tekst: V. Barić Punda, D. Rudolf ml., *o.c.*, str. 252-255.

²³ Svaka država čim izbije na morsku obalu *ipso facto* stječe pojas mora i podmorja uz tu obalu (svoje teritorijalno more). More se pridodaje kopnu, akcesorij je kopna i slijedi njegovu sudbinu. Ne može se npr. samo more kupoprodajnim ugovorom ustupiti.

²⁴ Prema čl. 70. t. 2. *Konvencije UN o pravu mora (1982.)* izraz *države u nepovoljnome geografskom položaju* označava:

obalne države, uključivši obalne države na zatvorenim ili poluzatvorenim morima, koje njihov geografski položaj čini, radi dovoljne opskrbe ribom za prehrambene potrebe njihova stanovništva ili dijela stanovništva, ovisnima o iskorištavanju živih bogatstava isključivih gospodarskih pojasa drugih država u subregiji ili regiji i obalne države koje ne mogu imati vlastiti isključivi gospodarski pojas.

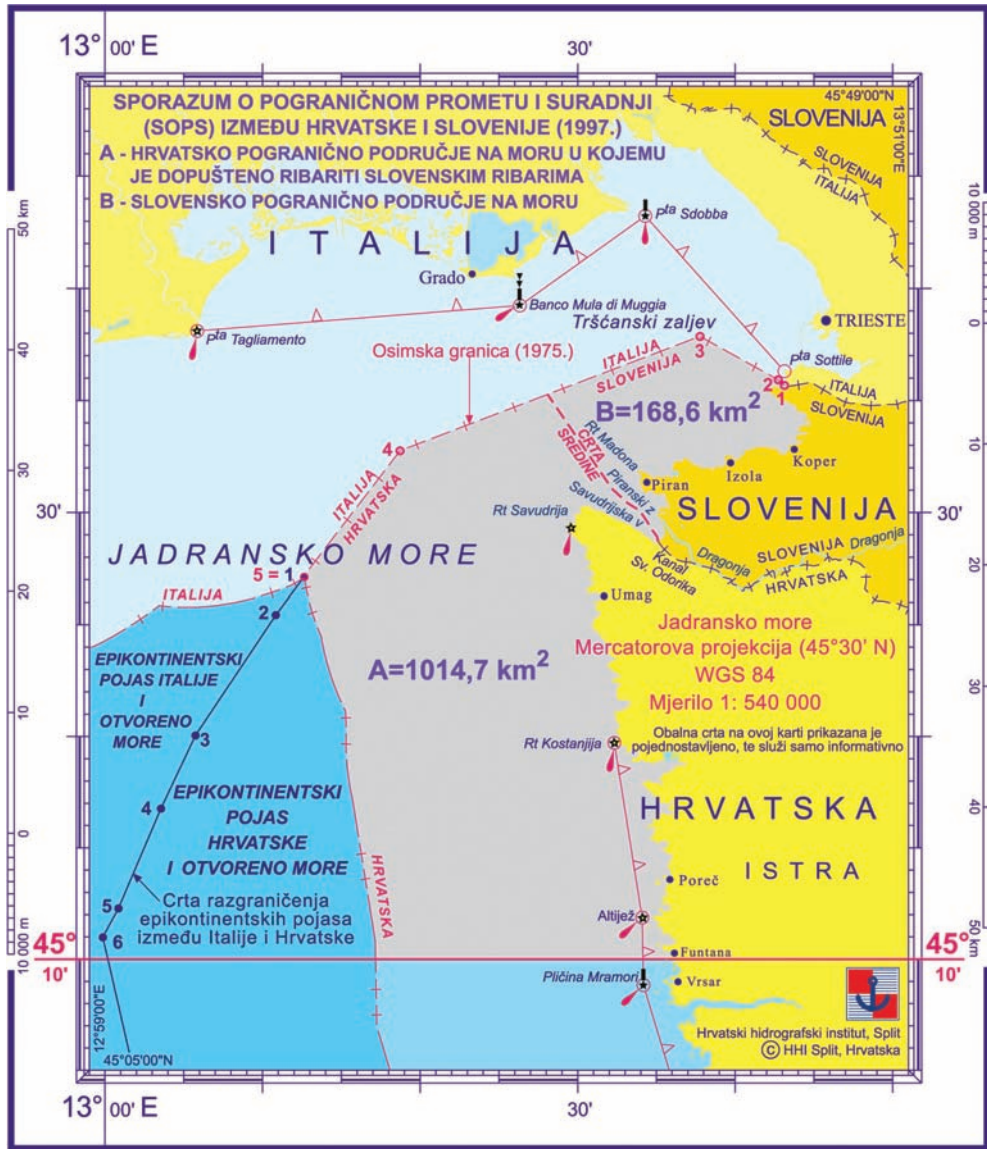

Karta 10. Memorandum o Piranskom zaljevu, 7. travnja 1993.

10. Četiri godine poslije Memoranduma o Piranskom zaljevu, Hrvatska i Slovenija 28. travnja 1997. potpisuju (u Ljubljani, ministri vanjskih poslova Mate Granić i Zoran Thaler) *Sporazum o pograničnom prometu i suradnji* (SOPS)²⁵, kao primjer dobrog susjedstva. Sporazum je i danas na snazi. Ulaskom u Europsku uniju 2004., Slovenija je suspendirala (otkazala) odredbe o ribolovu.

Površina hrvatskoga teritorijalnog mora (1014,7 km²) u kojem su slovenski ribari po SOPS-u mogli ribariti šest je puta veća od površine teritorijalnoga mora Slovenije (168,6 km²).

²⁵ *Narodne novine-Međunarodni ugovori*, br.15/97.

Karta 11. Sporazum o pograničnom prometu i suradnji (SOPS) između Hrvatske i Slovenije, 28. travnja 1997.

11. Tijekom pregovora Slovenije i Europske unije, 18. prosinca 1998. Slovenija je u Bruxelles poslala dokument *Ribarstvo u Sloveniji* u kojem je, u skladu s međunarodnim pravom navedeno sljedeće:

*Republika Slovenija je mediteranska zemlja čija je obalna crta duž Jadranskoga mora duga 45 km. Od 1991., kada je Republika Slovenija stekla nezavisnost, njezino je morsko ribarstvo uglavnom ograničeno na slovensko teritorijalno more (12 milja od obale), koje obuhvaća 180 km².*²⁶

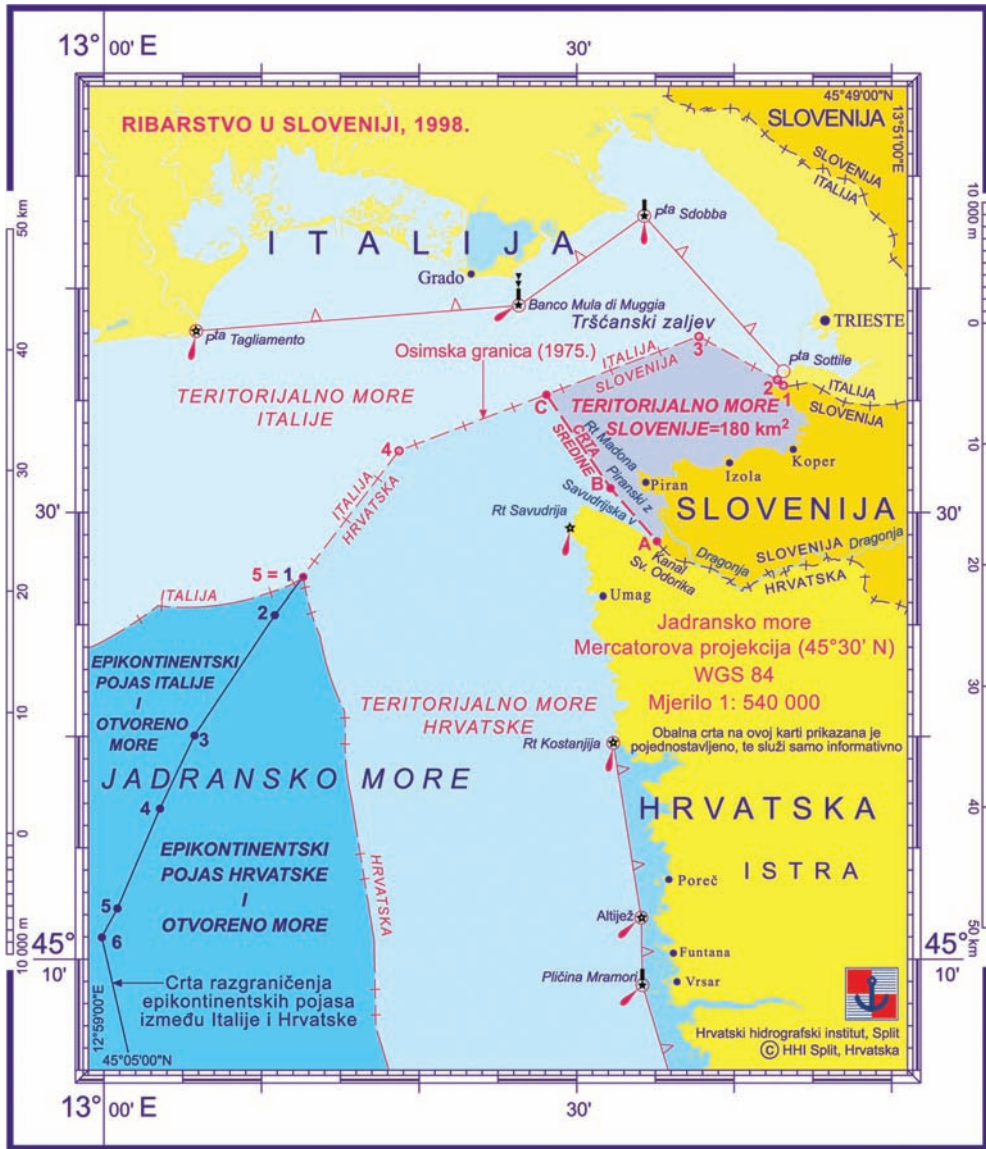
Crta sredine/ekvidistancije u Piranskom zaljevu/Savudrijskoj vali data je na dvije točke:

- točka A se nalazi na utoku Kanala Sv. Odorika u Savudrijsku valu,
- točka B se nalazi na sredini spojnice između *Rta Madona* i *Rta Savudrija* (koja zatvara *Piranski zaljev/ Savudrijsku valu*).

Izvan zaljeva crta sredine se proteže do točke C koja je tromedna točka Italije-Hrvatske-Slovenije na osimskoj granici iz 1975 (između točaka 3 i 4).

²⁶ *The Republic of Slovenia is a Mediterranean country with a 45 km long coastline along the Adriatic Sea. Since gaining independence in 1991, marine fishing in the Republic of Slovenia has been limited largely to Slovenian territorial waters (12 miles from the coast), which cover 180 square kilometres.*

http://www.svez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/negotiating_positions/8.pdf

Karta 12. Dokument, *Ribarstvo u Sloveniji*, 18. prosinca 1998.

12. Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora 26. ožujka 1999. donio je *Deklaraciju o stanju međudržavnih odnosa Republike Hrvatske i Republike Slovenije*.²⁷ U odnosu na hrvatsko stajalište iz 1991.-1993. krajnja točka kopnene granice između dvije države koja izlazi na obalu u *Piranski zaljev/Savudrijsku valu* (od koje valja povući crtu razgraničenja na moru) mijenja se. Ona se sada proteže na svojoj najzapadnijoj točki, na mjestu gdje *kanal Sv. Odorika* (novi tok rijeke Dragonje) utječe u *Piranski zaljev/Savudrijsku valu*. Graničnu crtu na moru treba utvrditi prema kriteriju ekvidistancije (jednake udaljenosti od obale), sredinom *Piranskog zaljeva/Savudrijske vale* (dok se ta crta na moru ne utvrdi, obalne države su dužne suzdržavati se od bilo kakvih oblika vršenja vlasti preko središnje crte u *Piranskom zaljevu/Savudrijskoj vali*).²⁸

Karta 13. Hrvatsko stajalište prema *Deklaraciji Hrvatskog sabora, 1999.*

²⁷ Vidi tekst: V. Barić Punda, D. Rudolf ml., *o.c.*, str. 249-250.

²⁸ Članak 15. *Konvencije UN-a pravu mora (1982.)*. I Hrvatska i Slovenija su stranke ugovornice Konvencije.

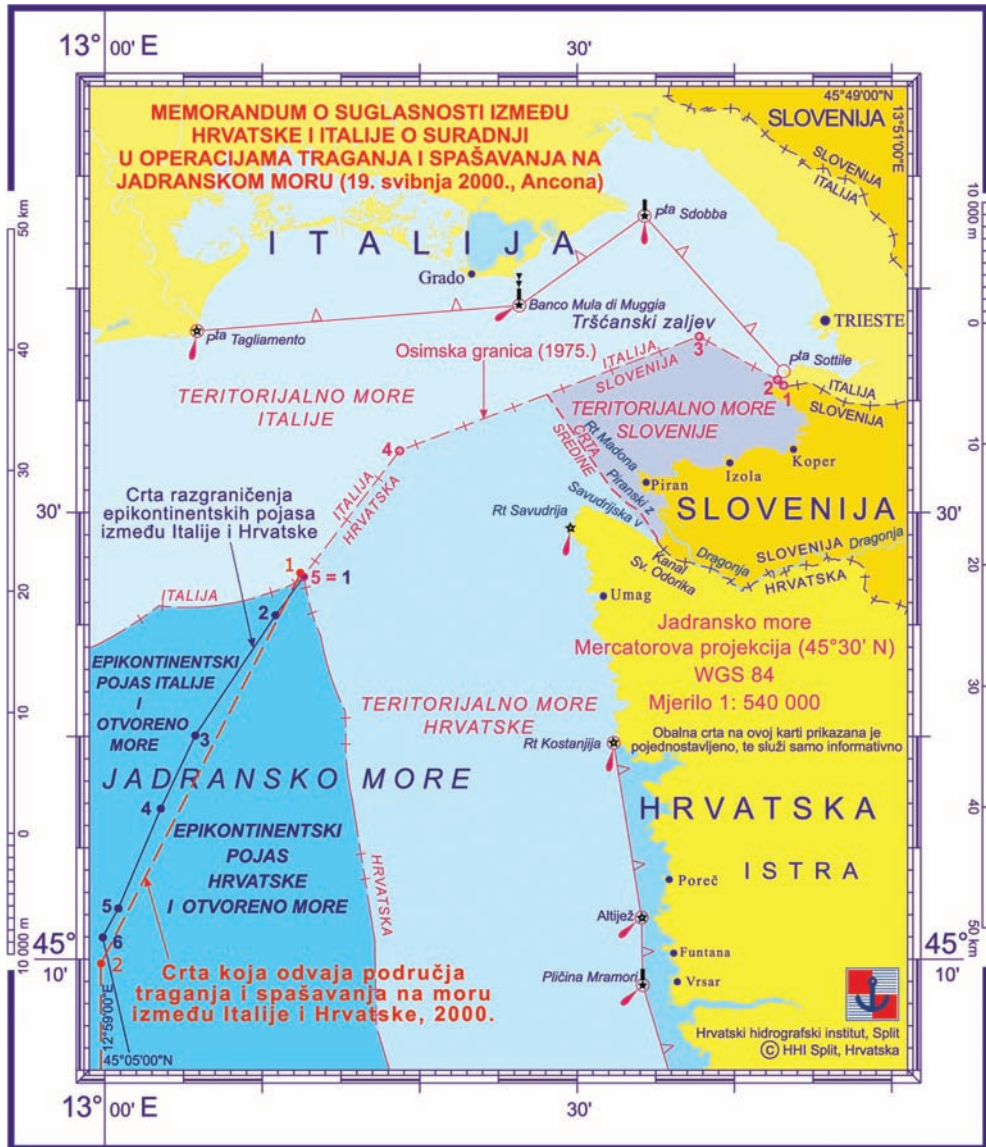
13. Devetnaestoga svibnja 2000. Vlada Republike Hrvatske i Vlada Talijanske Reublike potpisale su u Anconi *Memorandum o suglasnosti o suradnji u operacijama traganja i spašavanja na Jadranskom moru*. Stupio je na snagu 18. ožujka 2002.²⁹

Crta koja odvaja područja traganja i spašavanja je crta koja spaja 9 točaka u Jadranskom moru, kako slijedi:

Datum WGS84		
Ime točke	N. LAT (ϕ)	E. LONG (λ)
1	45°27'18"	13°12'42"
2	45°09'48"	13°00'00"
3	44°32'00"	13°13'54"
4	43°29'54"	14°30'00"
5	42°55'18"	15°16'12"
6	42°31'06"	16°01'24"
7	42°15'00"	16°33'12"
8	41°34'12"	18°00'00"
9	41°30'00"	18°09'00"

²⁹ *Narodne novine-Međunarodni ugovori*, br. 5/01, 7/02.

http://www.imo.org/includes/blastDataOnly.asp/data_id%3D27201/41.pdf

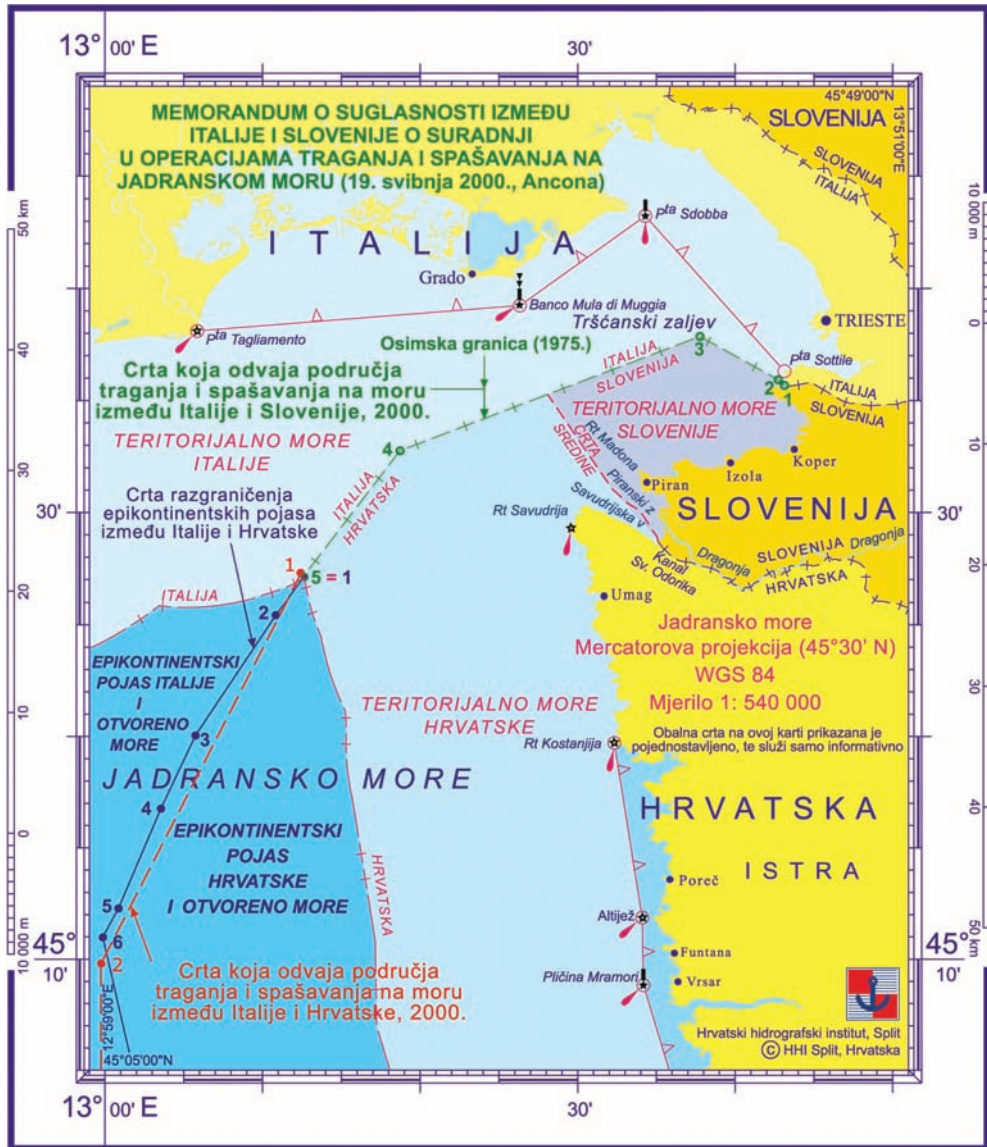

Karta 14. Memorandum o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske i Talijanske Republike o suradnji u operacijama traganja i spašavanja na Jadranskom moru, 19. svibnja 2000., Ancona

Točka gdje počinje crta koja odvaja područja traganja i spašavanja na Jadranskom moru između Italije i Hrvatske je točka 1 koja je ujedno točka 5 Osimskih sporazuma (1975.) i točka 1 Sporazuma o razgraničenju epikontinentskih pojasa (1968.). Crta koja odvaja područja traganja i spašavanja na Jadranskom moru ne slijedi epikontinentsku granicu i pojednostavljena je u odnosu na nju.

Slovenija je s Italijom isti dan, 19. svibnja 2000. u Anconi također potpisala *Memorandum o suglasnosti o suradnji u operacijama traganja i spašavanja na Jadranskom moru*³⁰. Prema čl. 6. toga Memoranduma crta koja odvaja područja traganja i spašavanja na Jadranskom moru između Italije i Slovenije određena je Aneksom III Osimskog sporazuma, što znači da završava u točki 5 gdje počinje crta traganja i spašavanja između Italije i Hrvatske. Time je Slovenija još jednom prejudicirala osimsku granicu u cjelosti kao osnovu crte razgraničenja morskih prostora između Slovenije i Italije. Za to nema osnove jer je točka 5 udaljena 15,55 milja od *Rta Madona* (najisturenije točke kopna Slovenije). Crta koja odvaja područja traganja i spašavanja na Jadranskom moru između Slovenije i Italije ne može završiti u točki 5 Osimskog sporazuma već u točki koja je tromeđna točka (C) između Hrvatske-Slovenije-Italije, a jednako je udaljena od *Rta Savudrija* (Hrvatska) i *Rta Madona* (Slovenija). Tromeđna točka nalazi se na crti koja spaja točke 3 i 4 Osimskog sporazuma.

³⁰ http://www.imo.org/includes/blastDataOnly.asp/data_id%3D28020/44.pdf

Karta 15. Memorandum o suglasnosti između Talijanske Republike i Republike Slovenije o suradnji u operacijama traganja i spašavanja na Jadranskom moru, 19. svibnja 2000.

14. U ljeto 2001. hrvatski i slovenski predsjednici vlada izvjestili su javnost da je postignut sporazum između dvije države o zajedničkoj granici. Parafirali su nacrt ugovora poznat kao *Sporazum Račan-Drnovšek*. Parafiranje teksta znači da je nakon zajedničkog usklađivanja teksta utvrđeno i posvjedočeno da je ono što je na-

pisano vjerodostojno i da odgovara željama pregovarača (tzv. *autentifikacija teksta*). Međutim, ovjeravanjem teksta države ni u kojem slučaju ne daju svoj pristanak na to da budu vezane ugovorom. Parafirani tekst nacrtu ugovora ne proizvodi pravne učinke.³¹ U ovome je nacrtu napušteno načelo *ekvidistancije*. Sloveniji je prepušteno 113,3 km² mora i podmorja u Savudrijskoj vali (granica je povučena bliže hrvatskoj obali Savudrije) i izvan nje, do granice s Italijom (na izlazu iz Savudrijske vale granica se lomi i pada na hrvatsku stranu). Da je taj nacrt prihvaćen, u tzv. *koridoru* (u Sloveniji je nazvan *dimnikom*) između slovenskoga teritorijalnoga mora i otvorenog mora kroz naše teritorijalno more, Hrvatska bi se jednostrano odrekla neprijeporno hrvatskoga teritorija (teritorijalnog mora) površine 46, 4 km². Uz granicu s Italijom ostao bi *trokut* hrvatskoga teritorijalnog mora (7 km²) bez izravnog dodira s kopnom (takvih primjera u svijetu nema). Sveukupno, nacrtom sporazuma Hrvatska bi se lišila oko 166 km² mora i podmorja (radi usporedbe, površina Dugog otoka iznosi 144 km²). Nacrt ugovora izazvao je oštre prosvjede u javnosti i početkom rujna 2002. hrvatska je Vlada odbacila nacrt (nepotpisanog) ugovora o državnoj hrvatsko-slovenskoj granici.³²

Svakako valja naglasiti da ovaj prijedlog razgraničenja, dijelom, i danas ostaje prihvaćen u slovenskim stajalištima jer se i dalje preuzima točka T6 iz nacrtu ugovora poznata kao južna točka koridora, tj. *dimnika* u geografskim koordinatama na WGS84 elipsoidu.

Pravokutne koordinate u 5. zoni Gauss-Krügerove projekcije			Datum WGS84		
Ime točke	Y (m)	X (m)	Ime točke	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)
A	5389794	5038097	A	45°28'42".1	13°35'08".1
B	5385011	5041869	B	45°30'41".5	13°31'24".8
C	5365527	5042258	C	45°30'41".5	13°16'27".1
C1	5372959	5042102	C1	45°30'41".5	13°22'09".5
C2	5367526	5042215	C2	45°30'41".5	13°17'58".6
T5	5360404	5035862	T5	45°27'11".0	13°12'38".0
T6	5361377	5031764	T6	45°24'58".8	13°13'26".6

Koordinate točaka iz parafiranog nacrtu ugovora između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o zajedničkoj državnoj granici iz 2001. koje su date u pravokutnim koordinatama u 5. zoni Gauss-Krügerove projekcije, te transformirane u geografske koordinate na WGS84 elipsoid

³¹ V. Đ. Degan, *Međunarodno pravo*, Rijeka, 2000., str. 137.

³² Vidi tekst nacrtu ugovora i komentar: V. Barić Punda, D. Rudolf ml., *o.c.*, str. 261.-268.

Karta 16. Prijedlog razgraničenja prema parafiranom nacrtu ugovora o granici između Hrvatske i Slovenije poznat kao *Sporazum Račan-Drnovšek*, 2001.

15. Na temelju čl. 1042. Pomorskog zakonika Republike Hrvatske,³³ a u svezi s čl. 55. Konvencije UN-a o pravu mora (1982.) Hrvatski sabor je 3. listopada 2003. donio *Odluku o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru*³⁴ kojom su proglašeni sadržaji gospodarskoga pojasa koji se odnose na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora, te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša, čime je uspostavljen *zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske (ZERP)*.³⁵ Odluka je mijenjana tri puta, 2004., 2006. i 2008.

Prvom promjenom, *Odlukom o dopuni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru*³⁶ koju je Hrvatski sabor donio 3. lipnja 2004. odgođena je primjena pravnoga režima zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske za zemlje članice Europske unije do sklapanja Ugovora o partnerstvu u ribarstvu između Europske zajednice i Republike Hrvatske.

Odlukom o izmjeni i dopunama Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru iz 2006.³⁷ opet dolazi do promjene. Za države članice Europske unije primjena pravnoga režima zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske započet će najkasnije s danom 1. siječnja 2008. od kada će se za ribarske i druge brodove Europske zajednice primjenjivati ribolovni i ekološki propisi Republike Hrvatske.

Posljednjom promjenom 2008., *Odlukom o izmjeni Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru*,³⁸ zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske privremeno se neće primjenjivati na države članice Europske unije od dana 15. ožujka 2008. do iznalaženja zajedničkog dogovora u EU duhu.

³³ *Narodne novine*, br. 77/04.

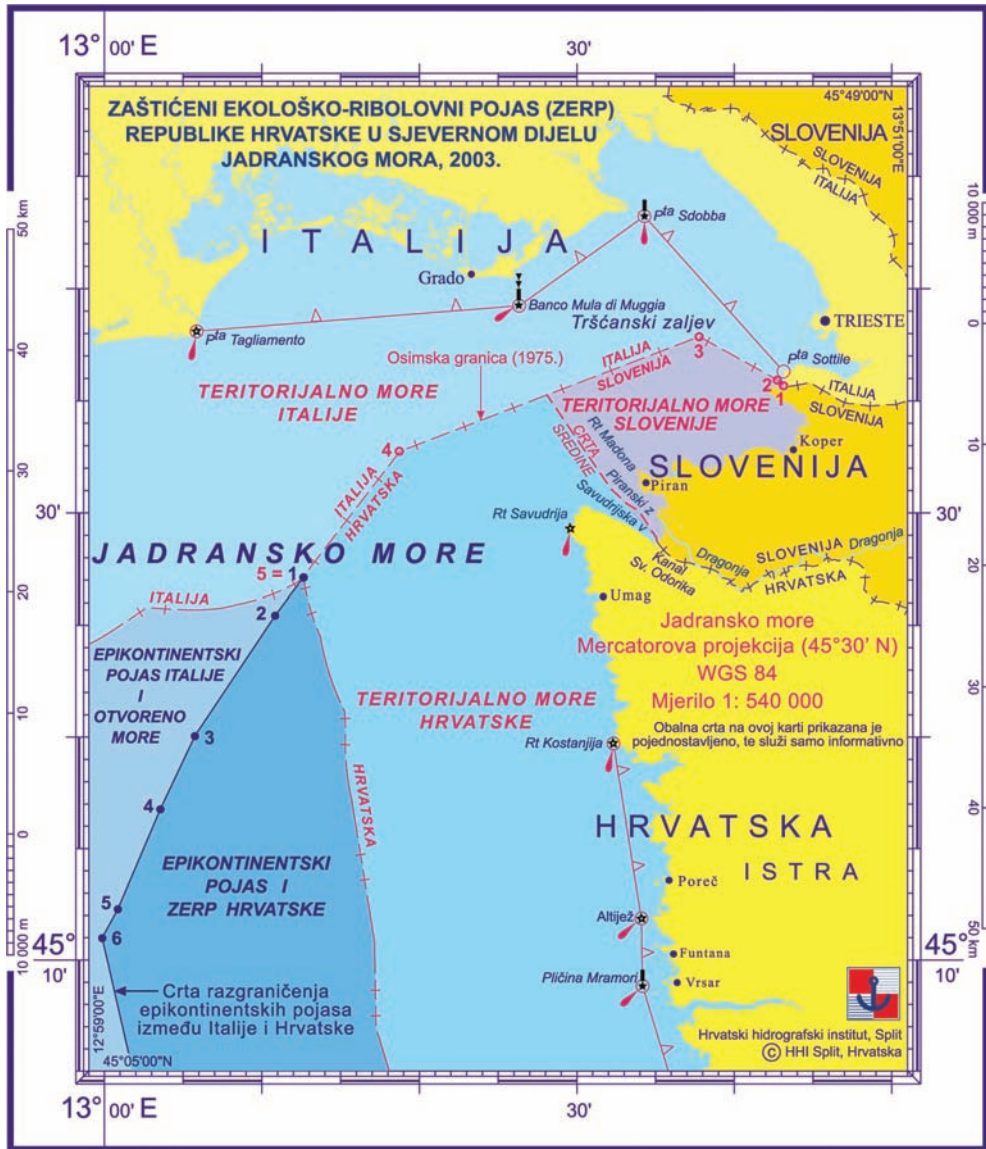
³⁴ *Narodne novine*, br. 157/03.

³⁵ Hrvatska je 2. rujna 2005. pohranila kod Glavnoga tajnika UN, u skladu s t. 2. čl. 75. *Konvencije UN o pravu mora (1982.)* popis geografskih koordinata točaka kojima je ustanovila vanjsku granicu svoga ZERP-a (*Law of the Sea Bulletin*, No. 59). Države su obaviještene o tom dokumentu putem *Maritime Zone Notifications Nos. 54 and 55*.

³⁶ *Narodne novine*, br. 77/04.

³⁷ *Narodne novine*, br. 130/06.

³⁸ *Narodne novine*, br. 31/08.

Karta 17. Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske u sjevernom dijelu Jadranskog mora, 3. listopada 2003.

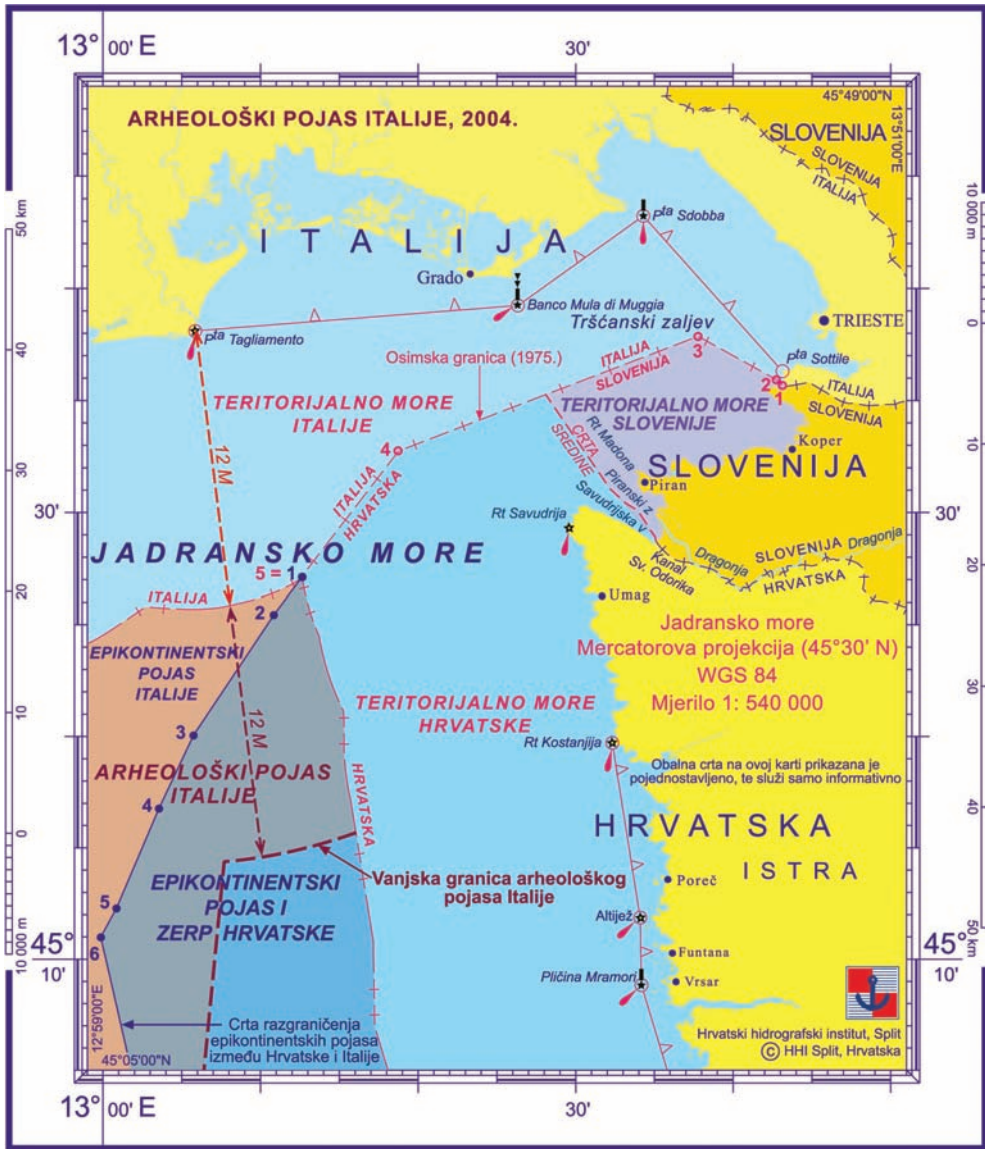
16. Italija je 22. siječnja 2004. zakonskim dekretom br. 42 proglasila arheološki pojas, varijantu vanjskog pojasa, do 24 milje računajući od polazne crte od koje se mjeri širina teritorijalnoga mora.³⁹ U tome su pojasu detaljnim nacionalnim propisima zaštićeni arheološki i povijesno vrijedni predmeti u podmorju (podrtine brodova, amfore, stara oružja, kipovi i sl.), zabrana nekontroliranog vađenja, stjecanja privatnog vlasništva i prodaje tih predmeta, vođenje katastra, čuvanje i dr. Sadržaj zaštite je dobrim dijelom preuzet iz Konvencije UNESCO-a o zaštiti podvodne kulturne baštine od 2. studenog 2001.⁴⁰ Granice prema susjedima nisu određene. Pitanje je zalazi li talijanski arheološki pojas u područje hrvatskog ZERP-a i epikontinentskog pojasa, jer prema Konvenciji UN-a o pravu mora (1982.) arheološki i povijesno vrijedni predmeti u podmorju gospodarskog i epikontinentskog pojasa nisu zaštićeni.

Budući da se u podmorju izvan teritorijalnoga mora Republike Hrvatske, a uz njegovu granicu, nalaze brojni arheološki i povijesno vrijedni predmeti, valjalo bi u Hrvatskome saboru što prije usvojiti izmjene i dopune Pomorskog zakonika odredbama o vanjskom pojasu Republike Hrvatske sukladno čl. 33. i 303. Konvencije UN-a o pravu mora (1982.).⁴¹

³⁹ Codice dei beni culturali e del paesaggio, ai sensi dell'articolo 10 della legge 6 luglio 2002, n. 137, *Decreto Legislativo 22 gennaio 2004*, n.42.

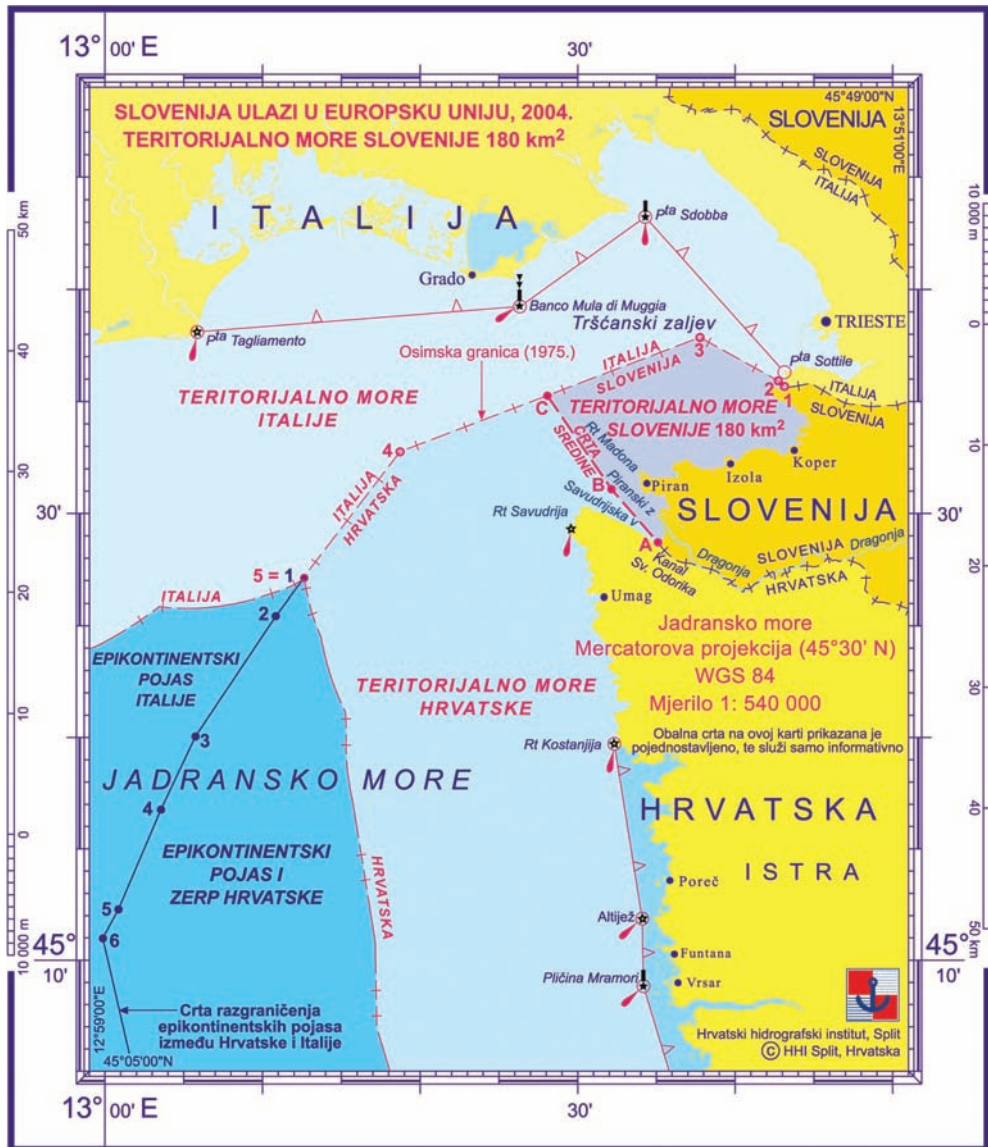
⁴⁰ *Narodne novine-Međunarodni ugovori*, br. 10/04.

⁴¹ V. Barić Punda, D. Rudolf ml., *o.c.*, str. 333.

Karta 18. Arheološki pojas Italije, 2004.

17. Slovenija je 1. svibnja 2004. postala punopravna članica EU iako nije imala jasno definiranu državnu granicu na moru s Hrvatskom. Valja podsjetiti da je Slovenija šest godina prije, 1998. u *Dokumentu o ribarstvu* definirala ribarstvo u svome teritorijalnom moru površine 180 km², a time i simplificiranu *crtu sredine* u *Piranskom zaljevu*, točkama A i B, i izvan njega u *Tršćanskom zaljevu*, točkama B i C (u skladu s međunarodnim pravom).

Karta 19. Stanje kada Slovenija ulazi u Europsku uniju, 1. svibnja 2004.

18. Na zajednički prijedlog jadranskih zemalja (među kojima i Slovenije) Međunarodna pomorska organizacija (*International Maritime Organisation, IMO*) prihvatila je 1. prosinca 2004. sustav usmjerene i odvojene plovidbe u sjevernom Jadranu.⁴²

Valja podsjetiti da su Hrvatska, Slovenija i Italija potpisale 19. svibnja 2000. u Anconi *Memorandum o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Talijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu sjevernog Jadrana*.⁴³ Sustav plovidbenih pravaca i shema usmjerene i odijeljene plovidbe utvrđen je prema koordinatama točaka koji čini sastavni dio Memoranduma.

⁴² Odbor za pomorsku sigurnost IMO-a na 78. sjednici (12.-21. svibnja 2004.) usvojio je, u skladu s odredbama rezolucije A.858(20), nove i izmijenjene sustave odvojene plovidbe te mjere za usmjerenje plovidbe u Jadranskom moru (novi sustav). Novi i izmijenjeni sustav odvojene plovidbe stupio je na snagu u 00:00 sati UTC 1. prosinca 2004. i na snazi je do danas.

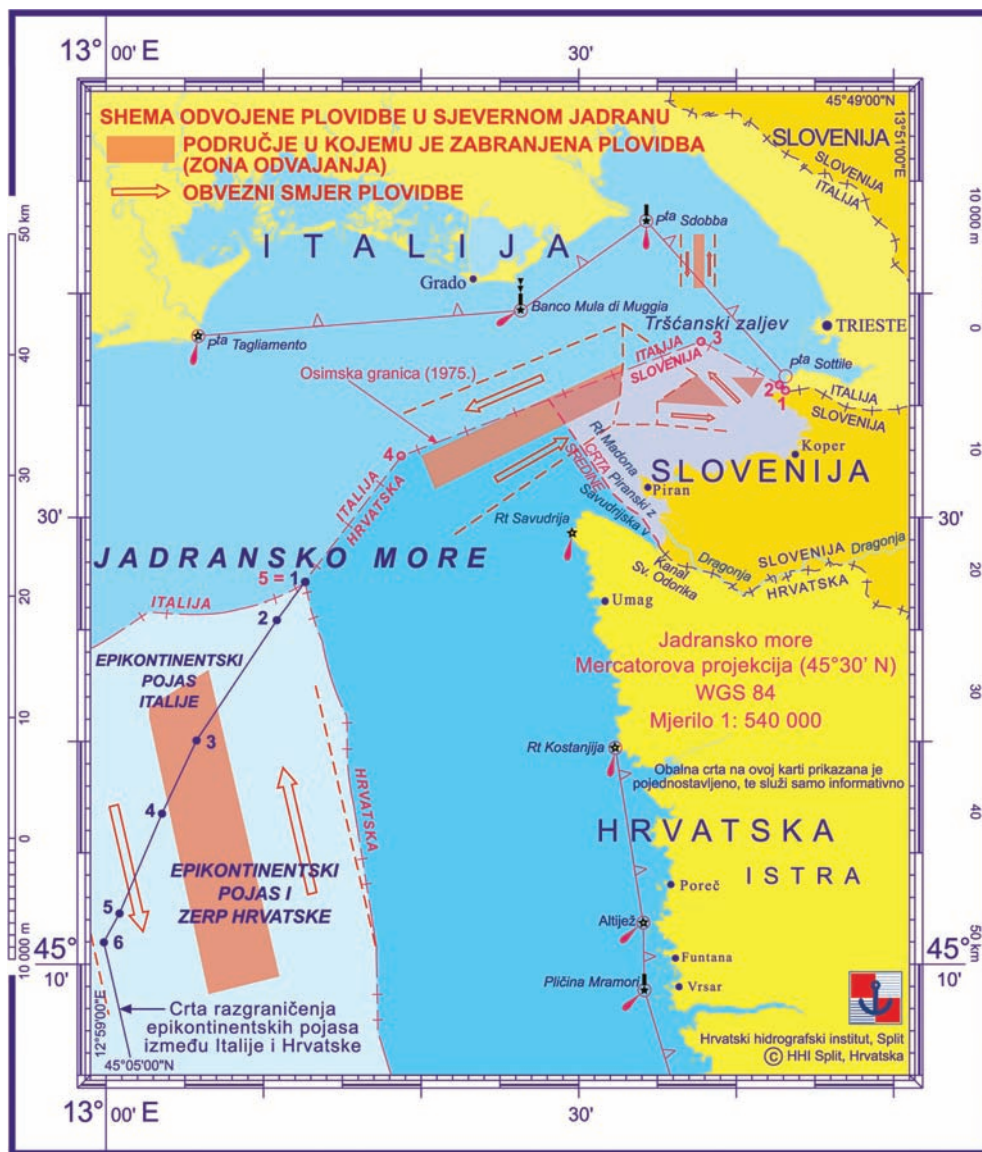
<http://www.hhi.hr/uploads/ntm/ozp200408k01.pdf>

<http://www.hhi.hr/uploads/ntm/ozp200411.pdf>

http://www.imo.org/includes/blastDataOnly.asp/data_id%3D9812/54.pdf

⁴³ *Narodne novine, međunarodni ugovori, br. 5/01.*

<http://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/327980.html>

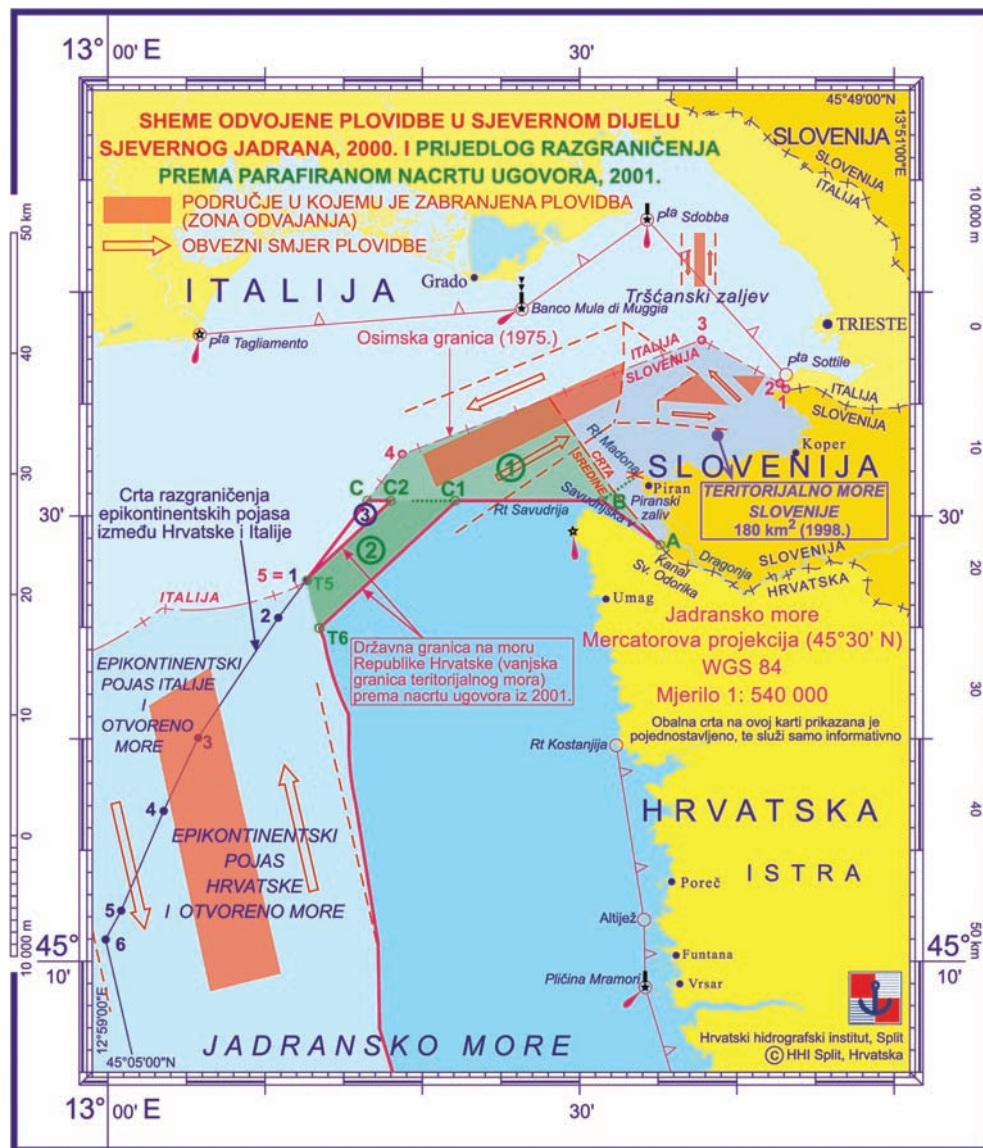
Karta 20. Sustav usmjerene i odvojene plovidbe u sjevernom Jadranu, prema Memorandumu o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Talijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu sjevernog Jadrana, 2000.

19. U svezi sa sigurnošću plovidbe na moru potrebno je analizirati odnos *Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Talijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu sjevernog Jadrana* iz 2000. i nacrtu ugovora Račan-Drnovšek iz 2001. Sasvim je jasno da Memorandum, koji prethodi nacrtu ugovora, ugovor čini zapravo tehnički neizvedivim jer plovidbena ruta isplavljenja iz luke Kopar nikako ne može ići preko hrvatskoga teritorijalnog mora. Dakle, u suprotnosti su političko rješenje sadržano u nacrtu ugovora i plovidbeno, pomorsko rješenje Memoranduma. To nas upućuje na zaključak da su postojala različita stajališta slovenskih eksperata, onih koji su sudjelovali u donošenju Memoranduma i onih koji su sudjelovali u kreiranju nacrtu ugovora.

Vrlo je važno uzeti u obzir da se desetogodišnjom primjenom sustava plovidbenih pravaca i shema usmjerene i odijeljene plovidbe koja je utvrđena prema koordinatama točaka *Dodatka I* koji čini sastavni dio *Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Talijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu sjevernog Jadrana* (2000.) pokazalo da je upravo taj sustav najbolje pomorsko rješenje za plovidbeni pravac na način da brodovi koji uplovljavaju u *Tršćanski i Koparski zaljev* prolaze *hrvatskim teritorijalnim morem*, a brodovi koji isplavljavaju iz *Koparskog*⁴⁴ i *Tršćanskog zaljeva talijanskim teritorijalnim morem*. Taj sustav je u primjeni sve do danas. Slovenija ima nesmetan izlaz na otvoreno more i slovenski brodovi (kao i svi drugi) imaju pravo neškodljivoga prolaska i *hrvatskim i talijanskim teritorijalnim morem*.

Međutim, slovensko se stajalište i dalje izražava u međunarodnopravno neutemeljenom zahtjevu za teritorijalnim izlazom (dodirom) na otvoreno more preko hrvatskoga teritorijalnog mora tj. pred samom hrvatskom obalom Istre.

⁴⁴ Od osamostaljenja Slovenije godišnji se promet međunarodne luke Kopar više nego udvostručio (od 5 milijuna tona 1990. na 13 milijuna tona 2009. www.luka-kp.si/eng/for-partners/news/2241; <http://www.luka-kp.si/eng/investors/annual-reports>)

Karta 21. Odnos Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Talijanske Republike i Vlade Republike Slovenije o uspostavi zajedničkog sustava plovidbenih pravaca i sustava usmjerene i odijeljene plovidbe u sjevernom dijelu sjevernog Jadrana, 2000. i nacrtu ugovora Račan-Drnovšek iz 2001.

20. U siječnju 2005. na razini hidrografskih instituta Hrvatske i Italije usklađene su koordinate točaka navedenih u *Sporazumu između bivše SFR Jugoslavije i Italije o razgraničenju epikontinentskog pojasa između dviju država iz 1968.* Republika Hrvatska i Talijanska Republika zaključile su razmjenom nota *Sporazum o usklađivanju popisa koordinata navedenih u Sporazumu između SFRJ i Italije o razgraničenju epikontinentskoga pojasa između dviju država (1968.)*, koji je stupio na snagu 2. kolovoza 2005.

**Minutes of the meeting between
Istituto Idrografico della Marina (IIM) and Hydrographic Institute of the
Republic of Croatia (HHI),
(Genoa, 25th January 2005)**

ATTENDEES

Capt Saverio FANELLI Head of Surveys and Production Department IIM
Cdr Paolo LUSIANI Head of External Relations IIM
Cdr Carlo DARDENGO Chief of Cartographic Division IIM
Dr Gian Piero FRANCALANCI - representing the Ministry of Foreign Affairs

Dr Zvonko GRZETIC, director of HHI
Mr Radovan SOLARIC, assistant director HHI
Mr Pejo BROČIĆ, Chief of Cartographic Division HHI
Mr Ante GLAVURDIĆ, Chief of Hydrographic Division HHI

PURPOSE OF THE MEETING

The aim of the meeting was to define a technical solution in order to fix a list of WGS84 coordinates for determining an agreed delimitation line of the continental shelf between the two Countries.

The work was conducted on the basis of directives and results made on previous discussions and meetings carried out until now.

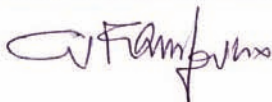
CONCLUSIONS

Common technical group from Istituto Idrografico della Marina (IIM) and Hydrographic Institute of the Republic of Croatia (HHI) have agreed as follows:

1. Both Institutes accepted the List of coordinates delivered by Croatia in 2000, with exclusion of points S-34, S-35 and S-36, for which the IIM has decided to carry out further controls on the basis of previous discussions and correspondence between IIM and HHI from 2000 to 2003.
2. After the IIM control, considering that the differences concerning points S-34, S-35 and S-36 between Croatian list and Italian check are not significant, both Institutes agree to recommend the adoption of the List of coordinates in Annex 1.

Therefore, both Institutes accept to consider the Annex 1. of the Minutes as the reference List.

Istituto Idrografico della Marina

Hydrographic Institute
of the Republic of Croatia

Annex 1.- List of coordinates agreed during the meeting of 25th January 2005

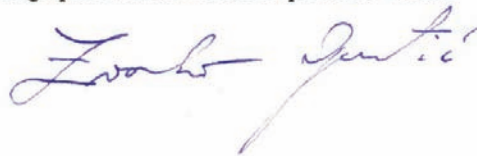
Annex 1 to Minutes of IIM – HHI meeting
Genova, 25th January 2005

Numero punto	N. LAT (φ)	E. LONG (λ)			
1	45° 27' 13"	13° 12' 40"	22	43° 35' 58"	14° 26' 16"
2	45° 25' 43"	13° 11' 07"	23	43° 31' 55"	14° 30' 07"
3	45° 20' 07"	13° 05' 55"	24	43° 29' 55"	14° 31' 49"
4	45° 16' 49"	13° 03' 40"	25	43° 25' 19"	14° 35' 07"
5	45° 12' 19"	13° 01' 01"	26	43° 12' 52"	14° 46' 01"
6	45° 11' 04"	13° 00' 10"	27	43° 10' 28"	14° 47' 52"
7	44° 58' 28"	13° 04' 22"	28	43° 03' 46"	14° 54' 40"
8	44° 46' 13"	13° 06' 07"	29	43° 00' 52"	14° 57' 49"
9	44° 44' 13"	13° 06' 34"	30	42° 59' 16"	15° 00' 37"
10	44° 30' 10"	13° 07' 46"	31	42° 47' 49"	15° 09' 28"
11	44° 28' 34"	13° 10' 43"	32	42° 36' 46"	15° 21' 46"
12	44° 28' 01"	13° 11' 34"	33	42° 29' 34"	15° 44' 46"
13	44° 17' 46"	13° 27' 55"	34	42° 26' 11"	15° 59' 32"
14	44° 12' 37"	13° 37' 52"	35	42° 11' 36"	16° 13' 38"
15	44° 10' 46"	13° 40' 01"	36	42° 16' 53"	16° 34' 30"
16	44° 00' 37"	14° 00' 55"	37	42° 15' 59"	16° 37' 04"
17	43° 57' 37"	14° 04' 49"	38	42° 07' 02"	16° 56' 37"
18	43° 54' 10"	14° 10' 07"	39	41° 59' 29"	17° 12' 54"
19	43° 43' 01"	14° 21' 16"	40	41° 54' 44"	17° 18' 42"
20	43° 40' 16"	14° 23' 31"	41	41° 50' 05"	17° 37' 03"
21	43° 38' 31"	14° 24' 34"	42	41° 38' 20"	17° 59' 51"
			43	41° 30' 02"	18° 12' 48"

Istituto Idrografico della Marina

Hydrographic Institute of the Republic of Croatia

21. Slovenski parlament je 4. listopada 2005. usvojio *Zakon o proglašenju zaštićene ekološke zone i epikontinentuskog pojasa Republike Slovenije*.⁴⁵ Pojasevi su proglašeni u Jadranskom moru, izvan Tršćanskog zaljeva.

Slovenska ekološka zona i epikontinentuski pojas počinju zapravo ispred hrvatske obale Istre i udaljeni su od slovenske obale, *Rta Madone*, 15,55 milje.⁴⁶

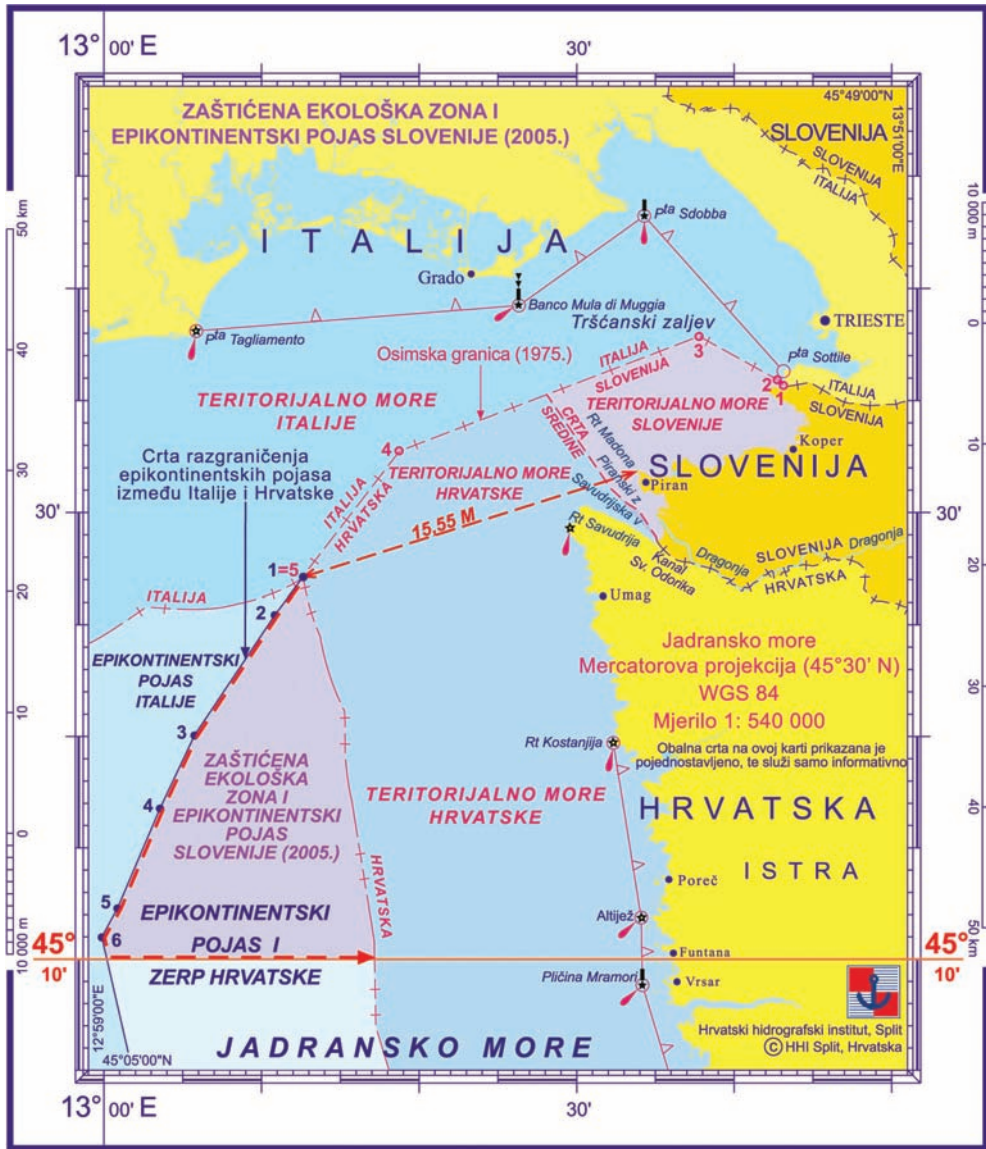
U slovenskom obrazloženju prijedloga zakona⁴⁷ navedeno je da je proglašenje osobito aktualno zbog proglašenja ekološko-ribolovne zone Republike Hrvatske i zbog namjere proglašenja ekološke zone Republike Italije. Proglašenje epikontinentuskog pojasa obrazloženo je pravno neutemeljenom tvrdnjom da je *nakon raspada bivše SFR Jugoslavije Slovenija zadržala teritorijalni izlaz u otvoreno more* pa prema tome ima i svoj epikontinentuski pojas, što nije točno jer u bivšoj državi nijedna republika nije imala poseban izlaz u otvoreno more, pa ni Slovenija. Osim toga epikontinentuski pojas mora biti u dodiru s kopnom obalne države, on je nastavak njezinih kopnenih masa, a slovensko teritorijalno more je zatvoreno morima Hrvatske i Italije, i on se ne proglašava zakonom.⁴⁸

⁴⁵ Zakon o razglasitvi zaštitne ekološke cone in epikontinentalnem pasu republike Slovenije (ZRZE-CEP), *Uradni list Republike Slovenije*, br. 93/05. Prijevod na engleski jezik prenesen je u *Law of the Sea Bulletin*, br. 60, 2006., str. 56.-57. Vidi prijevod na hrvatski jezik: V. Barić Punda, D. Rudolf ml., o.c., str. 269.-271. Slovenija je notom 21. siječnja 2006. obavijestila Glavnog tajnika UN-a da je slovenski parlament usvojio *Zakon o zaštićenju ekološkoj zoni i epikontinentuskom pojasu Republike Slovenije* koji je stupio na snagu 22. listopada 2005. Obavijest Glavnog tajniku (publicira se izdanjima UN-a) nema nikakve međunarodnopravne učinke.-Vidi: *Law of the Sea Bulletin*, No. 60.

⁴⁶ Prema *Konvenciji UN o pravu mora (1982.)*, riječ je o pojasevima koja su *područje koje se nalazi izvan teritorijalnoga mora i uz njega* (čl.55.), pri čemu širina teritorijalnoga mora ne smije prelaziti 12 milja (čl.3.).

⁴⁷ *Prilog, Dokumenti Vlade Republike Slovenije*, Evidencijski podaci, Mateja Tamara Fajs, glavna tajnica, hitni postupak, 2005.

⁴⁸ O jednostranim aktima država u pravu mora, posebice s obzirom na spor Slovenije i Hrvatske, vidi iscrpno: V. Đ. Degan, V. Barić Punda, Jednostrani akti država u pravu mora napose s obzirom na spor Slovenije i Hrvatske na Sjevernom jadrano, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 45., br. 4 (90), 2008., str. 841-861.

Karta 22. Slovenija je proglasila zaštićenu ekološku zonu i epikontinentski pojas 4. listopada 2005.

22. Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske 28. studenoga 2005. donio je *Pravilnik o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske*⁴⁹ kojim se određuju granice između vanjskoga i unutarnjega ribolovnog mora, između ribolovnih zona te granice ribolovnog mora u rijekama koje utječu u more.

Karta 23. Granice u ribolovnom moru Republike Hrvatske u sjevernom dijelu Jadranskog mora, 2005.

⁴⁹ *Narodne novine*, br. 144/05.

23. Slovenska je Vlada 5. siječnja 2006. donijela *Uredbu o određivanju područja ribolovnog mora Republike Slovenije*.⁵⁰ Prema Uredbi ribolovno je more podijeljeno u tri jasno određene zone:

– Zonu A čine unutarnje morske vode Republike Slovenije koje obuhvaćaju područje od obale do crte koja povezuje *rt Madona* i *rt Savudrija* (čl.2.),⁵¹

– Zonu B čini teritorijalno more Slovenije pri čemu su određene sjeverna i južna granica ribolovne zone (čl.3.),⁵²

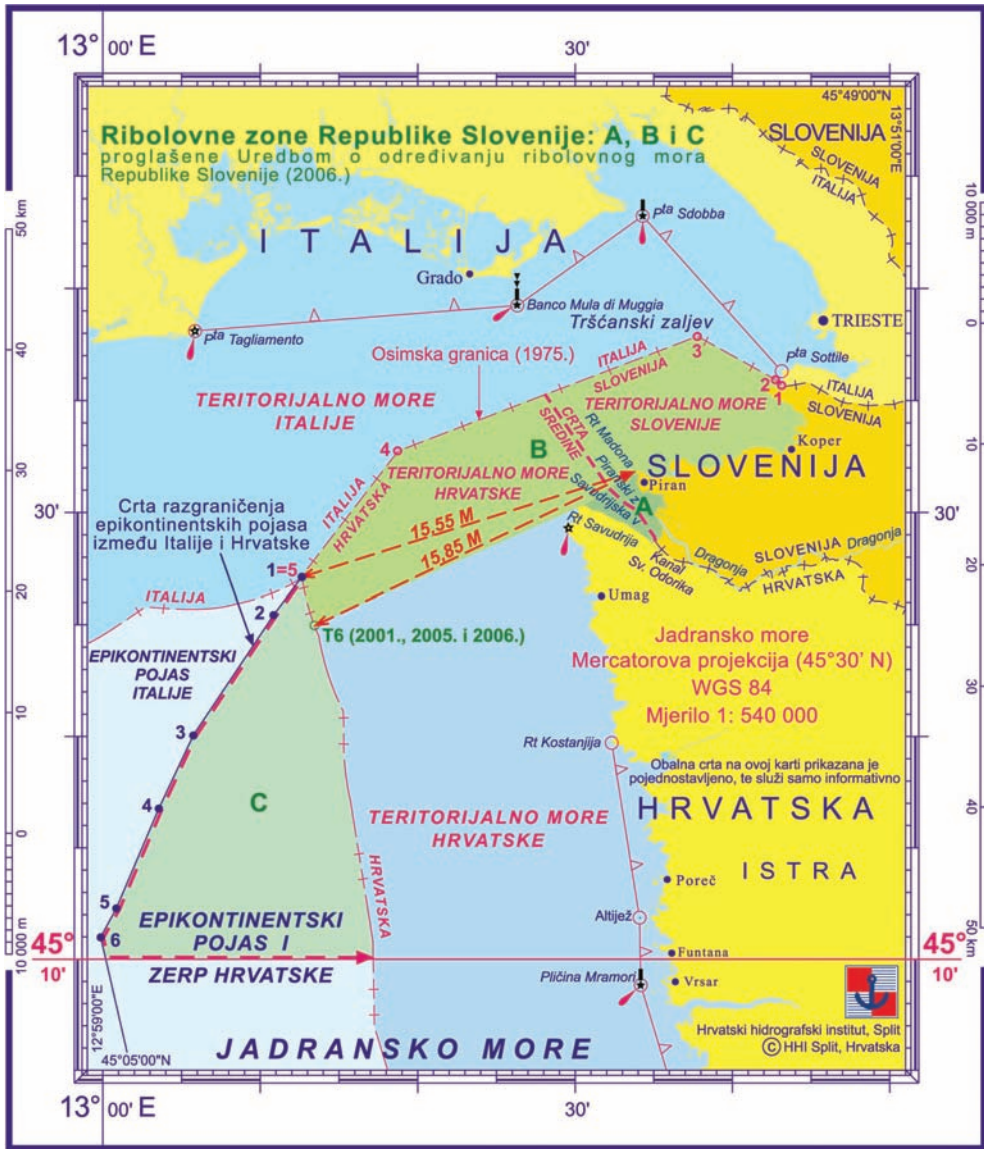
– Zona C obuhvaća područje zaštićene ekološke zone Republike Slovenije i područje otvorenoga mora u Jadranskom moru.⁵³

⁵⁰ “Uredbo o določitvi območja ribolovnega morja Republike Slovenije”, *Uradni list Republike Slovenije*, br. 2. od 6. siječnja 2006.

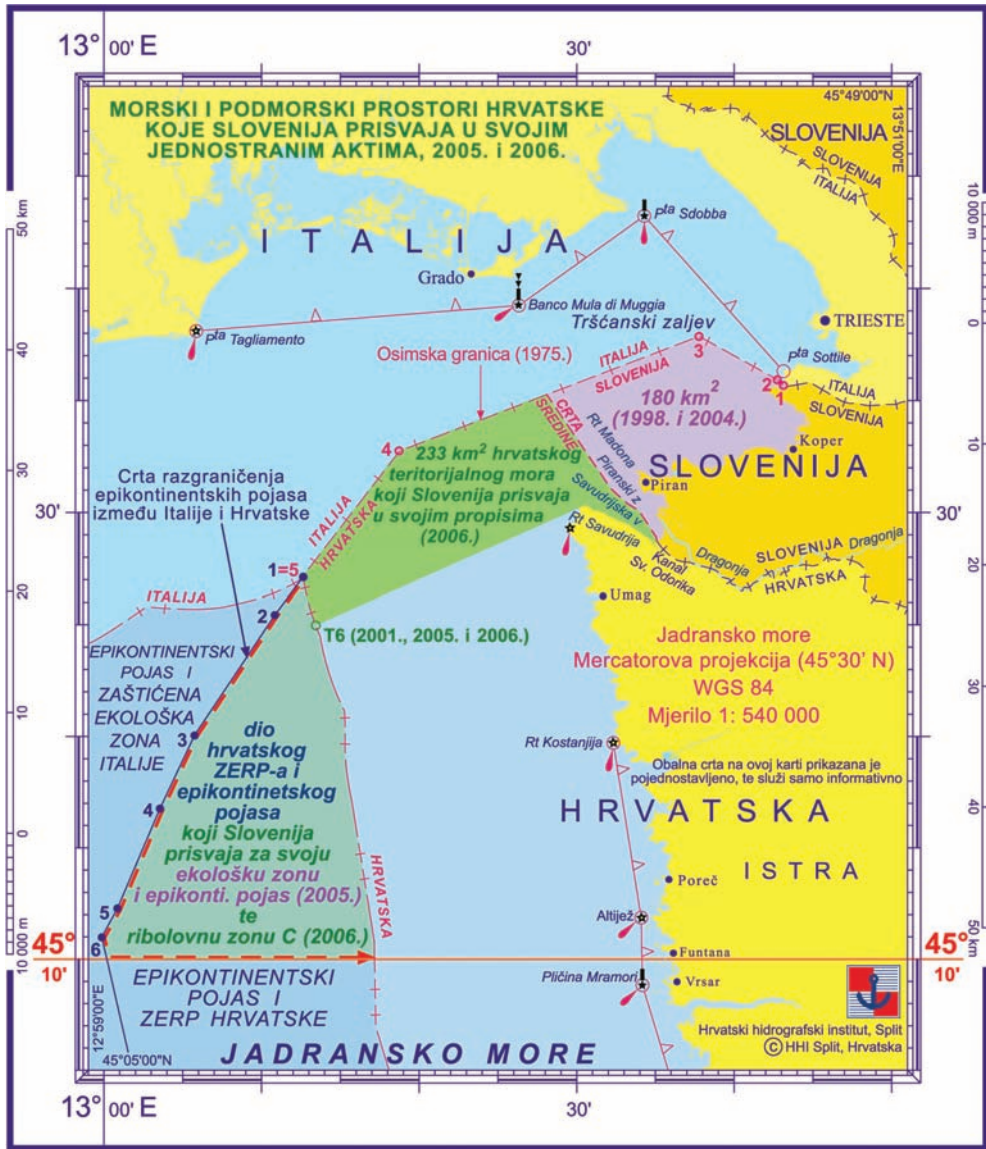
⁵¹ Ta crta zatvara ulaz u Savudrijsku valu, a kad bi Uredba bila pravno osnovana čitava Savudrijska vala bi bila pod vlašću Slovenije.

⁵² Koordinate točke T6 južne granice ribolovne zone B zašle su duboko u more pod vlašću Republike Hrvatske, jer se ta točka nalazi 15,85 M od slovenske obale, od rta Madona.

⁵³ Zaštićenu ekološku zonu Slovenija je jednostrano i pravno neutemeljeno proglasila upravu u području u kojemu Republika Hrvatska ostvaruje svoja suverena prava sukladno međunarodnom pravu.

Karta 24. Uredba o određivanju područja ribolovnog mora Republike Slovenije, 5. siječnja 2006.

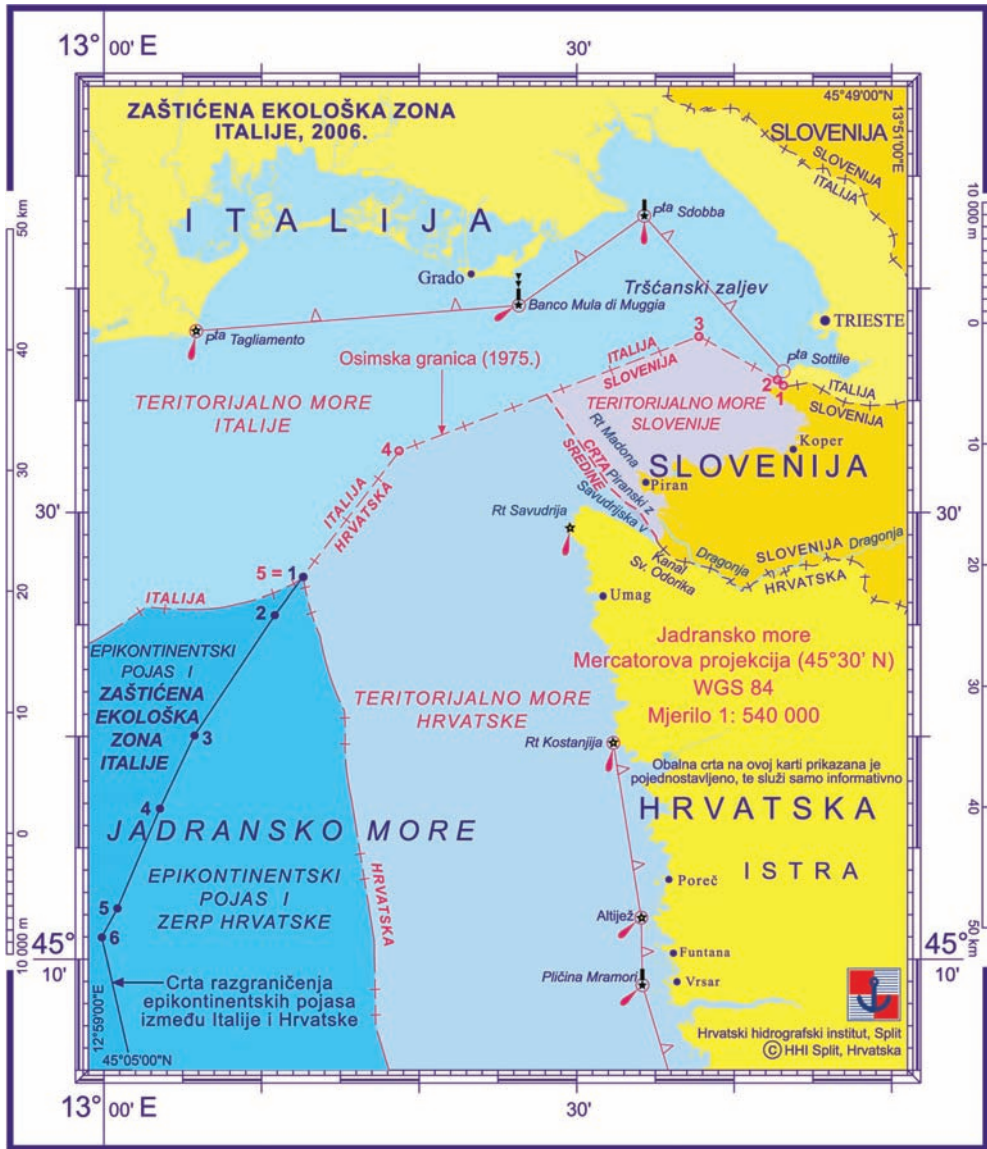

Karta 25. Morski i podmorski prostori Hrvatske koje Slovenija prisvaja u svojim jednostranim aktima

24. Italija je 8. veljače 2006. donijela *Zakon o zaštićenoj ekološkoj zoni Talijanske Republike* (izvan vanjskih granica teritorijalnog mora).⁵⁴

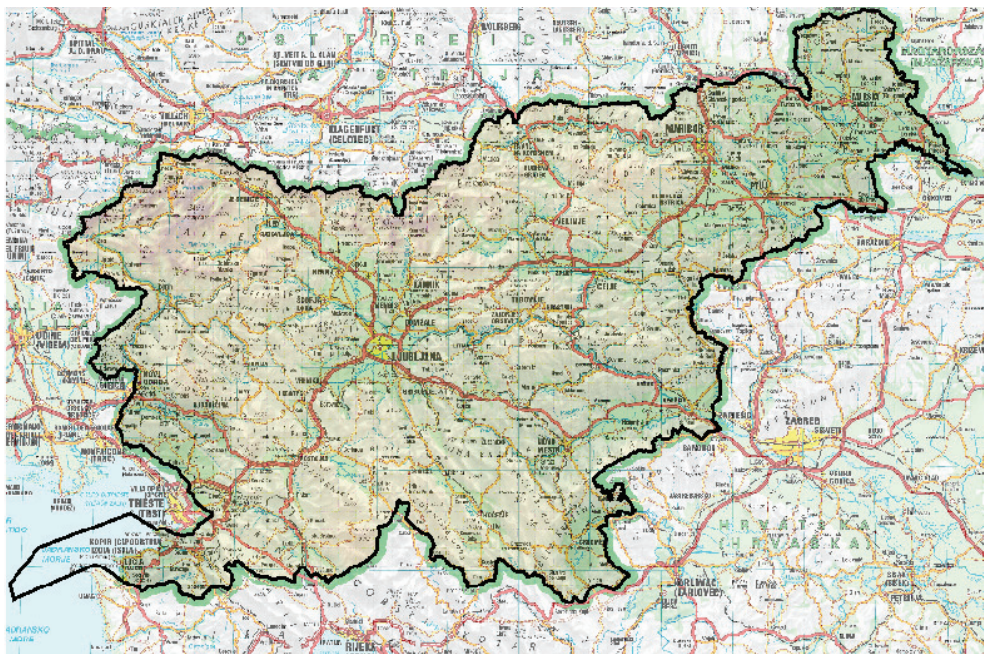
Privremena vanjska granica talijanske ekološke zone, do zaključenja sporazuma sa susjednim državama, je *crta sredine* u Jadranskome moru. Međutim u odnosu na Hrvatsku ta crta se ne podudara s granicom koja dijeli epikontinentske pojase Hrvatske i Italije na temelju Sporazuma iz 1968., jer je Italija nakon njegova stupanja na snagu povukla ravne polazne crte duž nekih dijelova svoje istočne obale, a postoje i uzajamne kompenzacije prilikom razgraničenja epikontinentskih pojasa u području otoka Palagruže i Galijule. Osim toga Italija je u toj zoni proširila primjenu propisa o zaštiti kulturnih i povijesno vrijednih predmeta nađenih u podmorju, iako je prema Konvenciji UN-a o pravu mora (1982.) ta zaštita ograničena do 24. milje računajući od polazne crte od koje mjeri širina teritorijalnog mora, što znači do vanjske granice vanjskog pojasa.

⁵⁴ Vidi: V. Barić Punda, D. Rudolf ml, *o.c.*, str. 386-387.

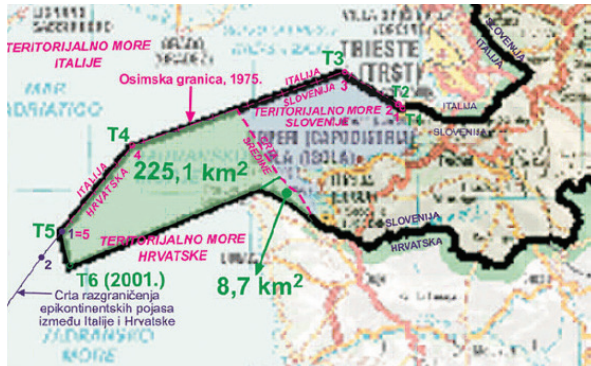
Karta 26. Zaštićena ekološka zona Talijanske Republike
(u sjevernom dijelu Jadrana), 8. veljače 2006.

25. Posebice valja spomenuti Službeni *e-Atlas okolja* (Atlas okoliša) Slovenije iz 2009.⁵⁵ (izdala ga je Agencija za zaštitu okoliša Republike Slovenije - tijelo Ministarstva za zaštitu okoliša i prostorno uređenje Republike Slovenije), koji je sada identičan neslužbenome Atlasu iz 2007. u kojemu je slovenska granica na moru (teritorijalno more) ucrtana duboko ispred obale Hrvatske.

Slika 1. Slovenske granice na kopnu i moru, 2009.

⁵⁵ http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso

Slika 2. Grafički prikaz hibridnog modela koji sadrži u podlozi raster segmenta službene karte Slovenije, tj. *e-Atlasa okolja Slovenije*, a prekriva ga svjetlozelena površina jugozapadno od crte *sredine/ekvidistancije* u teritorijalnome moru Hrvatske *Savudrijskoj valji/Piranskom zaljevu* od 8,7 km² i u *Tršćanskom zaljevu* i izvan njeja od 225,1 km².

U slovenskim propisima iz 2005. i 2006. kao i na službenoj karti *e-Atlasa okolja*, Slovenija prisvaja ukupnu površinu teritorijalnoga mora Hrvatske od 233,8 km² što je čak 130% veća površina od površine slovenskoga teritorijalnog mora prikazane u slovenskim pretpripravnim dokumentima (*Dokument o ribarstvu*) Europskoj uniji u prosincu 1998. i 2004. kada je postala punopravna članica EU u kojima je, u skladu s međunarodnim pravom, navedena površina slovenskoga teritorijalnog mora od 180 km².

Svih 5 točaka osimske granice iz 1975., Slovenija je u *Bijeloj knjizi o meji*⁵⁶ (*White paper*) označila na engleskom jeziku kao T1, T2, T3, T4 i T5, što je sasvim pogrešno jer su u originalnom tekstu Osimskog sporazuma navedene i označene samo brojevima 1, 2, 3, 4 i 5. Sada je, novom oznakom, velikim slovom T ispred broja točke to učinjeno kako bi se dobio (pogrešan) vizualni dojam da je točka T6 (koja je preuzeta iz nacrtu ugovora Račan-Drnovšek iz 2001.) zapravo nastavak na pet točaka osimske granice.

⁵⁶ *WHITE paper on the border between the Republic of Slovenia and the Republic of Croatia*, Ljubljana, Tiskarna Delo, 2006.

Summary:

***BOUNDARIES IN THE NORTHERN ADRIATIC 1948-2009
WITH PARTICULAR EMPHASIS ON CHRONOLOGICAL
CARTOGRAPHICAL ANALYSIS***

Maritime boundaries can be boundaries of certain maritime areas of states, or delimitation lines of marine and submarine areas among states where the coasts of states continue on from one another or lie opposite each other.

In this paper, all the boundaries in the North Adriatic are analysed, that is, the boundaries of certain marine and submarine areas of coastal states, as are the boundaries of maritime areas among states and, in particular, disputable questions of delimitation between Croatia and Slovenia whose negotiations commenced immediately after independence, but which have not culminated into a final solution.

Research commenced with 1948 when the first Yugoslav regulation, the Coastal Sea of the Federal National Republic of Yugoslavia Act was enacted by which straight starting lines were drawn for the first time through the Croatian part of the Adriatic Sea (Art.3) and a width of 6 miles of territorial waters for the former state was determined (Art. 5), and ended in 2009 with the implementation of the official Slovenian e-atlas okolja (environmental e-atlas) in which the Slovenian maritime boundary (external boundary of territorial sea waters) was drawn in front of the Croatian coast. A cartographical analysis of all boundaries of certain maritime areas of coastal states in the North Adriatic was chronologically given, the boundaries of the marine and submarine areas among those states were determined (drawn), as were the standpoints of Croatia and Slovenia in the disputable delimitation, and the maps of their unilateral acts.

Key words: *maritime boundaries, Northern Adriatic, coastal states, maritime law, maps.*